Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ РЕСПУБЛИКАНСКА КОМИТЕДЭЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...най 1921 оной ... 21-һээ гарана. | № 196 (18519) | 1990 оной августын 26, воскресени | Сэн 3 мүн.

Совет Социалис Республикануудай Союзай Президентын Указ

СССР-эй НАУКАНУУДАЙ АКАДЕМИИН СТАТУС ТУХАЙ

СССР-эй Наукануудай академи хадаа ороной эгээл томо эрдэмэй эмхи зургаан мүн. Эрдэм шэнжэлгын эрхим хүсэн, түби дэлхэйдэ суурхаһан эрдэмтэд, бэлиг түгэлдэр залуушуул энэ академиин институдуудта, лабораторинуудта ажаллажа байдаг. Тэдэнэр хадаа өөһэдынгөө ажалаар орон доторхи гол ехэ шэнжэлгэнүүдэй хэмжээе харуулна, бүхэдэлхэйн эрдэмэй хүгжэлтэдэ нэрэтэй түрэтэй хубитаяа оруулжа байна.

Орон дотор боложо байһан гүн ехэ хубилалтануудһаа уламжалан, сүлөөтэ гуримаар, үрэ дүн ехэтэйгээр эрдэмэй зохёохы хүдэлмэри ябуулхын тула, эрдэм мэдэсын түйлалтые техникын ба технологиин, эрдэм һуралсалай ба соёлой һалбаринуудта үргэнөөр, ямаршье һаадгүйгөөр хэрэглэхын тула, хүн зоной зохёон байгуулхы ажал ябуулгын бүхы һалбарида зохисотой эрхэ байдал олгохо эрилтэ табигдана. Хүтэлбэриин системые демократизацилгын ба түбэй зонхилолгоһоо сүлөөрүүлгын ашаар, эд зөөриинь гүрэнэй мэдэлһээ гаргаһанай ашаар, ажал ябуулгаяа эмхидхэхэ хэрэгтэнь СССР-эй Наукануудай академиин институдуудта ба лабораторинуудта үргэн эрхэнүүдые олгоһоной ашаар эдэ зорилгонууд бэелүүлэгдэхэ ёһотой. Гэхэтэй хамта дэлхэйн дүй дүршэл юу харуулнаб гэхэдэ, гүрэнэй зүгһөө найдамтай, саг үргэлжэ ехэ болгогдожол байдаг материальна ба мүнгэн һангай дэмжэлгын үзүүлэгдээл һаа, общество дотор академиин гэшүүдэй, бүхы эрдэмтэдэй нэрэ хүндые үргэхэ аргатай хэмжээнүүдэй бэелүүлэгдэдэг байгаал һаа, гол ехэ шэнжэлгэнүүд үргэн далайсатай, аша үрэтэй байдаг байна.

Эрдэмэй гол ехэ шэнжэлгын саашадаа хүгжөөгдэхын тула, совет обществын оюун ухаанай гүн ехэ хүсые алдангүй бэхижүүлхын тула, зохид һайн эрхэ байдал бии болгохын тула иигэжэ **ТОГТООНОБ:**

1. СССР-эй Наукануудай академи гээшэ өөрөө өөрыгөө хүтэлбэрилжэ байдаг бүхэсоюзна организаци гэжэ тодорхойлхо. Гүрэнэй ба бусад байгуулалтануудай зүгһөө хамаархалгүйгөөр, энэ эмхи СССР-эй Хуулинуудай үндэһөөр, мүн академиин Уставай гуримаар ажаллаха байха. Тиихэдээ институдуудайнгаа, лабораторинуудайнгаа болон бусад һалбаринуудайнгаа эрдэм шэнжэлгын гол хүдэлмэриие, эрдэмэй кадрнуудые бэлдэлгые бэеэ даагаад, аша үрэтэйгөөр ябуулжа байха ёһотой.

2. Мүнөө үедэ СССР-эй Наукануудай академиин институдуудай, лабораторинуудай, предприятинуудай ба эмхинүүдэй хэрэглэжэ байһан гол жасануудые, мүн гүрэнэй бусад зөөриие тон лэ өөһэдынь мэдэлэй зөөри болгожо дамжуулха. Тиихэдээ тэрэнь «СССР-тэхи зөөри тухай» хуулиин 10-дахи, 17-дохи статьянуудтай зохилдоһон статустай гэжэ тодорхойлхо.

3. СССР-эй Наукануудай академиин гол ехэ эрдэм шэнжэлгэнүүдые бүхэсоюзна гүрэнэй бюджедһээ һомолжо байха хэрэгые саашадань үлөөхэ. Тиихэдээ эдэ шэнжэлгэнүүдэйнгээ түйлалтануудые авторска болон зохёон бүтээлгын эрхэнүүдэй нормые хангалгатайгаар, СССР-эй Наукануудай академи гүрэндэ түлөөһэгүйгөөр дамжуулан үгэдэг байха.

4. Орон дотороо гол ехэ шэнжэлгэнүүдэй юрэнхы хэмжээе хамтын хүсөөр дээшэлүүлгые түйлангаа, СССР-эй Наукануудай академи, тэрэнэй мэдэлэй организацинууд ба эмхи зургаанууд хадаа баталһан хэлсээнэй ёһоор союзна республикануудай наукануудай академинүүдтэй нягта холбоо барисаатай байха гэжэ тодорхойлхо.

Хамтын шэнжэлгын эмхинүүдые, түбүүдые байгуулан, эрдэмтэнүүдээ андалдан, эрдэм шэнжэлэлгын уласхоорондын мүнөө үеын харилсаануудай бусадшье түхэлнүүдые хэрэглэн, уласхоорондын үргэн харилсаануудые эмхидхэлгэ хадаа СССР-эй Наукануудай академиин гол зорилгонуудай нэгэн гэжэ тоолохо.

5. Тус Указые бэелүүлгые хангахын тула СССР-эй Министрнүүдэй Совет һарын турша соо тогтоол баталан абаха зэргэтэй; тогтоол соо иимэ юумэнүүдые хараалха:

СССР-эй Наукануудай академиин хэрэглэлдэ байһан гүрэнэй зөөриие тон лэ өөрынь мэдэлэй болгожо дамжуулгын тоо бүридхэл, гурим болзор;

гол ехэ шэнжэлгэнүүдэй бүхэсоюзна гүрэнэй бюджедэй жаса бүридхэлгын ба тэрээн тухай дүрим баталалгын гурим, болзор;

СССР-эй Наукануудай академиин системын научна хүдэлмэрилэгшэдэй материальна хангалгые һайжаруулхын тула, мүнөө байһан салин хүлһые дахин харалгатайгаар, гүрэнэй бюджедэй һомололгые ехэ болгохо;

социальна асуудалнуудые шиидхэхын тула өөрынгөө мүнгэ зөөриһөө тусхай жаса байгуулха эрхые СССР-эй Наукануудай академидэ, тэрэнэй мэдэлэй эмхинүүдтэ олгохо;

эрдэмтэдые, тэрэ тоодо хилын саанаһаа эрдэмтэдые уришгын контрактна системые СССР-эй Наукануудай академидэ бии болгохо. Тиихэдээ иимэ контрактаар хүдэлжэ байһан хүнүүдтэ салин хүлһэ өөһэдөө тогтоохо, мүн контрактна гуримаар СССР-эй Наукануудай академиин эрдэмтэдые уласхоорондын научна эмхинүүдтэ ба лабораторинуудта эльгээхэ эрхэ олгогдохо.

Совет Социалис Республикануудай Союзай Президент М. ГОРБАЧЕВ.

Москва, Кремль.
1990 оной августын 23.

Мүнөөдэр—Шахтёрой үдэр

ТАБАН ЖЭЛ: *ажалай түрүүшүүл хөөрэнэ*

ҮЛҮҮ ЮУМЭ ЭРИНЭГҮЙБДИ

...синоозерск хотодо түрэһэн, һургуу-...рэһэн, олон үетэн нүхэдтэеэ адли ...хүдэлхэеэ ерэһэн хүм. Һаял шахта-...хаха ерээ һэм гэжэ һанахадам, ...рэн жэл үнгэршэбэл даа. Саг мэ-...й түргэнөөр ошоно. Дүрбэн хүүгэдни томо боложо, һургуули хэхэ дуратайшуулынь һурана, нүгөөдүүлынь арадай ажахыда ажаллана. Гансал одхон хүбүүмнай маанадтаяа үлэнхэй, дунда һургуулида һуража байна. Эдэ он жэлнүүдэй туршада үйлэдбэри дээрэшье хубилалтанууд болоо юм ааб даа. Урданай түхеэрэлгэнүүдэй орондо шулуун нүүрһэ малтадаг оньһожоруулагдамал шэнэ комплекснууд ашаглагдажа эхилээ гээшэ.

Мүнөө тэрэ үеые дурсахада, түрүүшын һурган хүмүүжүүлэгшэмни байһан П. Горобец эгээн түрүүн һанагдана. Тиихэ сагта курса, училищи байгаагүй. Тиимэһээ шахтернуудай хажууда хүдэлжэ һурадаг байгаабди. Энэ талаар мүнөө амар болонхой. Училищида һураад, мэргэжэлтэн болоод ерэдэг юм. Тиигэбэшье урданайнгаа заншалаар, түрүүшын үедэ тэдэниие аха нүхэдэйнь хажууда хүдэлгэжэ һурганабди. Хоёр-гурбан һара соо би багшатаяа суг хүдэлөөд, бэеэ даагаад ажаллажа эхилээ бэлэйб.

Эдэ жэлнүүдтэ бригадамнай үйлэдбэридөө элдэб онол арга нэбтэрүүлжэ хүдэлөө. Гэбэшье тэдэ арганууд удаан наһагүй байгаа. Минии һанахада, эдэ арганууд хүнэй үрэ бүтээсэтэйгээр ажаллаха эрмэлзэлые урмашуулдаггүй байгаа бшуу. Ажахын тоосооной гурим хэр дутагдалтайшье һаа, бүтээсэ ехэтэйгээр, һайн шанартайгаар хүдэлхые баадхана гээд һанагшаб. Манай бригадын коллектив иимэ гуримаар хүдэлжэ, түсэбтэ даабаринуудаа урагшатай дүүргэнэ. Байгша оной эхинһээ 124 мянган тонно нүүрһэ малтажа, түсэбөө 9 мянган тонноор үлүүлээбди. Тиигэжэ участогаймнай коллектив мэргэжэлэйнгээ һайндэрые угтуулан дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ, ээлжээгүйгөөр нэгэ хүнгэн автомашина худалдажа абаха эрхэтэй болоо юм.

Байгша оной февральһаа шэнэ лава ашаглажа байнабди. Харин урда жэлнүүдтэ 118-дахи, 121-дэхи лава соо геологическа хүндэ эрхэ байдалда нүүрһэ малтаа һэмди. Шэнэ лава энэ талаараа урданайхиһаа һайн байба. Тус лавын нөөсэ гэхэдэ, 420 мянган тонно шулуун нүүрһэн эндэ малтагдаха ёһотой. Ерэхэ жэлэй түрүүшын хахадай түгэсэтэр энэ нүүрһэ малтажа абаха зорилготойбди. Оньһожоруулагдамал комплексоёо үрэ бүтээсэтэйгээр, һайнаар ашаглабал, даабарияа дүүргэжэ шадахабди. Мүн бригадымнай гэшүүд иимэ зорилго бэелүүлхэ дүршэл шадабаритай болонхой.

Манай коллективтэ 32 хүн ажалладаг юм. Бэрхэ шахтер Николай Владимирович Готоулов бригадираар хүдэлнэ. Гурбан звенодо хүсэеэ хубаарилжа, гурбан халаанда хүдэлдэгбди. В. А. Родионовой хүтэлбэрилдэг звенодо би хүдэлнэб. Бидэ хоёрһоо гадна В. Маноля, В. Бутаков, А. Мастюгин, А. Аюшеев, В. Лопаницын, А. Таюрский гэгшэд звеногой бүридэлдэ ороно. Үнинэй эндэ хүдэлдэг хүнүүднай, хоорондоо харилсаата хэдэн мэргэжэл шудалжа, халаанай даабари үлүүлэн дүүргэдэг гээшэ. Залуушуулнай мүн лэ хэдэн мэргэжэлтэй болохые эрмэлзэдэг. Бидэнэр энэ хэрэгтэнь али болохоор туһа хүргэхые оролдодогбди. Юуб гэхэдэ, эдэ бүгэдэ шахтерой хүдэлмэриие, халташье һаа, хүнгэдхэхэ арга олгоно бшуу.

Хэнэйшье мэдэһээр, шахтерой ажал тон хүндэ. Теэд олон жэлнүүд соо тэрэнэй хүдэлмэриие хүнгэдхэхэ, оньһожоруулха, ажаһуудалыень һайжаруулха талаар мүртэй юумэн хэгдээгүй байгаа. Тиин иимэ байдалтаяа эбсэжэ ядахадаа, забастовко үнгэргөө һэмнай. Манайшье шахтада стачком байгуулагдажа, ороной шахтернуудай эрилтые дэмжээ бэлэй. Шахтернуудай эрилтэ гол түлэб зүб гэжэ тоологдоод, ороной правительство тусхай тогтоол баталан абаа һэн. Гэбэшье жэлһээ үлүүтэй сагай үнгэрбэшье, тогтоол соо хараалагдаһан шиидхэбэринүүд бэелүүлэгдээгүй байһаар. Тиимэһээ байгша оной июлиин 11-дэ дахин забастовко үнгэргэгдэжэ, бүхы эрилтэнүүд һануулагдаа. Бидэнэр өөһэдтөө үлүү юумэ эринэгүйбди. Хара амитан шэнгеэр бэшэ, харин хүн шэнгеэр ажаллаха, ажаһууха эрилтэ табигдана гээшэ.

Үнэхөөрөө һүүлэй жэлнүүдтэ шахтернуудай ажабайдал муу болоо. Талоноороо эдеэ хоол абаха аргагүйдэнэбди. Тиин эдэ талонууд миин хаягдана. Хамһабариин ажахыда эбэртэ бодо мал бариһанай ашаар лэ һү, мяха абанабди. Гэбэшье гансал һайндэрнүүдэй болоходо, мяха үгэдэг юм. Салин хүлһымнай бага зэргэ дээшэлүүлээ. Теэд хүдэлһэнэйнгөө зэргээр абанабди гэхын аргагүй. Өөрынгөө эрхэнүүдэй түлөө тэмсэһэнэй ашаар ээлжээтэ амаралтыемнай һунааха болоо. Эдэ жэлнүүдтэ олон хүдэлмэришэд наһанайнгаа амаралтада гаража ошоо. Тэдэнэрэй орондо залуушуул хүдэлхэеэ ерэнэ. Бидэнэрые гэр байраар хангаха хэрэгтэй. Энэ асуудалые шиидхэхэ зорилготойгоор коттеджнүүдые баридаг «Шахтер» гэжэ кооператив шахтын дэргэдэ байгуулагдаа. Теэд тэдэнэр бүхы хүдэлмэришэдые иимэ байраар хангажа шадахагүй. Тиимэһээ ондоо арга замуудые бэдэрхэ болоно. Юрэдөө, саашадаа һайнаар ажаллахын, ажаһуухын тула ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ зэргэтэй.

Н. ЧЕРНЫХ,
«Гусиноозерская» шахтын шахтер.

Тэжээл бэлэдхэлгэ—бүгэдын хэрэг

ДАНАЙХИДААЛ ЭРШЭМТЭЙ

...е Зэдэдээ бэшэ,
...республика соогоо
...байдаг Оёорой сов-
...хозой бүхы ажа-
...гуримтайгаар,
...хатайгаар хэгдэжэ
...а.
...ондо хабарһаа аба-
...абашье, һүүлээрнь
...он элбэгээр орожо,
...луговодуудай ногоо-
...ургаса ургуулха-
...той туһаламжа үзүүл-
...шэд ногооной хүсэд
...хүлеэжэ нилээд
...эгэбэшье, үбһэ ху-
...эмхитэйгээр эхилжэ,
...а ашагтайгаар хэ-
...халаа һэн. Совхо-
...дэлмэришэд, эндэхи
...депутадуудай сельскэ
...алба хаагшад, һу-
...0—25 үдэрэй тур-
...хуряалгаяа бүхы-
...гэхээр зэһэнхэй.
...й совхоздо 1170
...шалан бии юм. Тэн-
...00 центнер үбһэ бэ-
...абахабди. Гектар бү-
...—13 центнер һайн
...үбһэн хуряагдажа
...мтэй ногоо һалхи-
...раха хоёр һарабша
...сомогдоо. Совхоз-
...оньһожоруулагдаһан
...гада үбһэ хуряадаг
...да бүхэндэ зургаан
...хуряалгын бүхы
...зэр зэмсэгтэй 7—8
...нэ. Бригадануудые
...ажал хэрэгээ һайн
...оводууд Петр Алек-
...ров, Анатолий Дмит-
...гуринов, Анатолий
...Петров, Леонид
...Юдин, Владимир
...Федоров гэгшэд

хүтэлбэрилнэ. Эдэнэр имагтал эрхим шанартай тэжээл бэлэдхэхын түлөө мүрысэжэ байна. Үбһэшэд социалис мүрысөөнэй гуримай ёһоор гансашье үбһэ ехээр абахын түлөө бэшэ, мүн шанарай зэргээр салин түлбэреэ абаха юм,— гэжэ совхозой ахамад агроном А. Д. Тютькин хөөрэнэ.

Оёорой совхоздо үбһэнһөө гадна сенаж даралгада, витаминтай ногооной гурилаар гранула гаргалгада тон ехэ анхаралаа хандуулна. Энэ жэл 7 мянган центнер сенаж даралгадахаар түсэблэгдөө. Совхоздо АВМ-0,65 түхэлэй хоёр агрегадые ёһотойл мастер-тэжээл бэлэдхэгшэд хүдэлгэнэ. Тусхайлбал, звеное дүршэл ехэтэй механизатор Леонид Павлович Анисимов дүрбэн жэлэй туршада таһалгаряагүй хүтэлбэрилжэ ябана. Харин халаануудай начальнигуудаар Геннадий Иванович Рыбаков, Александр Петрович Саликов, Геннадий Викторович Злыгостев хүдэлнэ. Эдэнэр жэл бүри витаминтай ногооной гурил бэлэдхэжэ абадаг хадаа өөһэдынгөө тушаалта хэрэгые гүйсэд һайнаар мэдэдэг, агрегадуудаа саг болзортонь һайн шанартайгаар заһабарилаад, халуун хаһын үедэ нэгэшье һаатанагүй. Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада зундаа тэжээл бэлэдхэлгын эхилхэдэ механизатор Александр Балтатаров хоёр агрегадые ногоогоор таһалдуулангүй хангажа урдидэг юм. Тэрэ нүхэрнэй халаахай гү, али үрмэдэһэ ногооной һайнаар ургаһан газарые заатагүй мэдээд, МТЗ-80 трактортаа ногоо сабшажа хэрэглэдэг КПИ-2,4 комбайнаа шэрээд ошоходоо, агрегадаа хангахаар хэршэгдэһэн ногоо ехээр хуряадаг. Сабшаһан ногооень автомашинын жолоошод Леонид Павлович Анисимов, Иван Евгеньевич Павлов гэгшэд зогсолтогүй зөөнэ.

Байгша ондо совхоздо 400 тонно ногооной витаминтай гурил гранула болгогдохо юм. Энээндэ 200 гектарта таригдаһан орооһото ургамалай холисо хэрэглэгдэхэ. Мүнөө энэ тарилгань хүсэд эдеэшээгүй эртэхэн байна. Һаядаа эдеэшэхэдэнь хуряаха юм. Абаһаар тэжээл бэлэдхэгшэд малай байрануудай хажуугаар, мүн талаар элбэгээр ургаһан халаахай, элдэб үрмэдэһэ ногоо хуряажа АВМ-дэ зөөгөө.

— Оёорой совхозой коллектив ургуулһанаа түргэн хуряажа абахые эрмэлзэнэ. Өөһэдынгөө газар дээрэһээ ниитынгээ малда хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлэдхэжэ абаха гээшэ манай кангин уялга. Таряан набтараар ургаа, һолоомон багаар бэлэдхэгдэхэ. Тиимэһээ нютагайнгаа сабшалангда ургаһыень сүм хуряажа абахын тула бултадаа оролдохо ёһотойбди. Районой, городуудай эмхи зургаанууд, предприятинууд туһаламжа хүргэхэ зэргэтэй гээд хүлеэнэбди,— гэжэ Оёорой совхозой директор, Степан Матвеевич Филиппов мэдүүлбэ.

Б. ЦЫБИКОВ,
«Зэдын үнэн» газетын хүдэлмэрилэгшэ,
М. ГОНЧИКОВ,
манай корр.

ҺАҺАНДА ҮШӨӨЛ ХҮРЭНЭГҮЙ

[illegible]

жээл бэлэдхэлгые бусадһаа нэгэ бага эмхитэйгээр, урагшатайгааршье ябуулна. Эдэ ажахынууд абаха ёһотой үбһэнэйнгөө 60 гаран процентые малайнгаа үбэлжөөнүүдэй газаа оруулаад байнхай.

Кабанскын шубуунай фабрикада А. Г. Гусевай хүтэлбэрилдэг оньһожоруулагдаһан отряд хоёр недели соо 900 шахуу тонно силос, 3000 тонно сенаж дараа. Энэ отрядтэ жэл бүри шэмэтэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадалсадаг дүршэлтэй механизаторнууд - комбайнернууд В. А. Идрисов, А. П. Жуков, М. В. Ключеров, С. П. Третьяков болон бусад энэ жэлдэшье үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллана.

Һүүлэй үдэрнүүдтэ Оймороой совхозой механизатор А. И. Черниговскиин хүтэлбэрилдэг звено горитой үбһэ абажа шадаа.

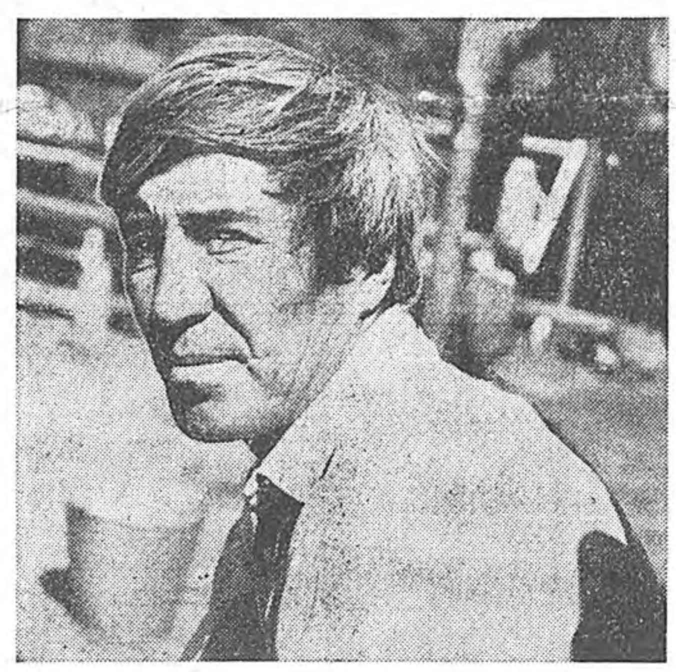
Гэхэтэй хамта илангаяа Хандалын, «Тресковский», «Большереченский» совхозуудта тэжээл бэлэдхэлгын эршэ һаланда яашье хүрэнэгүй. Тэрэ мүртөө үбһэ хуряаха аргагүйгөөр шииг нойтоной орожо байхада зарим ажахынууд сенаж, силос ёһоор даранагүй. Бэйгал-Худариин, «Шергинский», Хандалын совхозууд мүнөө хүрэтэр нэгэшье тонно сенаж дараагүй байһаар. Нүгөө талаараа эдэ ажахынууд силос ехээр нөөсэлөө. Хандалын совхоз 7900 тонно силос дараха һаа, тэрэнээ 8500 тоннодо хүргөө. «Шергинский» совхоз түсэбөөр хараалагдаһанһаа дүрбэ дахин ехэ силос дараад байна.

Энэ жэлэй эрхэ байдалда АВМ түхэлэй агрегадуудые дүүрэн хүсэндэнь хүдэлгэжэ, ямаршье улариилтай үедэ витаминтай гурил ехээр нөөсэлхэ арга бии байгаа. Теэд Хандалын, Оймороой, «Тресковский» совхозууд түсэбэйнгөө гурбанайшье нэгэ хуби болохо гурил гаргаагүй байһаар.

Зарим ушарта тэжээл бэлэдхэлгын ябасада гансахан хура бороо һаад хэнэ бэшэ, мүн эбдэрһэн трактор, комбайн, автомашинануудта хэрэгтэй запасной зүйлнүүд дуталдажа, ажалые гэдэргэ татана. Тиимэ хэрэгсэлнүүдээр саанаһаа хангалга эрид муудаа. Энээн тушаа дээдын организацинуудта, материальна - техническэ хангалгын предприятинуудта ходол ханданабди. Теэд юумэн ондоо болоногүй.

Тэжээл бэлэдхэлгын эршэ дэлисые эдэ үдэрнүүдтэ үшөөл шангадхаха хэмжээнүүдые абаха хэрэгтэй болоно.

В. КОСТРИКОВ,
Кабанскын агропромышленна нэгэдэлэй соведэй түрүүлэгшэ.

УРГУУЛҺАНАА СҮМ ХУРЯАХАБДИ

Манай звено Хоёр-Үдэ гэжэ газартахи сабшалангайнгаа ургасыень хура бороодо оруулангүйгөөр хуряажа, томо һүринүүдые жэрылгэн соможо байна. Эндэхи сабшалан бүхыдөө 170 шахуу гектар юм. Хабартаа хэдэн удаа уһалагдаһан энэ сабшалангай ногоониинь жэгдэ һайнаар ургаа. Эндэхи ургаса хуряажа дүүргээд, Халсан, Баруун, Хандагайн сабшаланда зөөжэ ошохобди. Тэндэхи буусануудаймнай ургасань урдынхиһаа яһала һайн гээд тэмдэглэлтэй.

Үнгэрэгшэ хабартаа сабшалангай үрэжэлтэ хүрьһэ һайжаруулха талаар хараалагдаһан хэмжээнүүд сүм бэелүүлэгдээ бэлэй. Наг шэбхэшье яһала гаргагдажа, хүрьһэндэ нидхэрэгдэн оруулагдаа. Минеральна үтэгжүүлгэшье гаргагдаа. Уһалагдадаг газараа саг соогоо ундалуулаабди. Һүүлэй үдэрнүүдтэ ороһон бороо ногооной ургасада нэмэри боложо үгөө гэхэдэ, алдуу болохогүй.

Манай звенодо дүн хамтадаа 532 гектар сабшалан даалгагдаанхай. Тэрээн дээрэһээ 7600 центнер үбһэ хуряажа абаха түсэбтэйбди. Энэ түсэбөө дүүргэхэ арга боломжо манайда бии гээшэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ звеногойхиднай тэжээл бэлэдхэхээр хараалагдаһан даабаринуудаа үлүүлэн дүүргэжэ амжана. Энэшье удаа муу бэшэ хүдэлжэ, сабшаландаа ургуулһан ногоогоо һогоборишье үлөөнгүйгөөр хуряажа абаха хүсэлэнтэйбди. Үбэлдөө тэжээлэй хомордоод байха үедэ аса үбһэнэй али зэргын үнэ сэнтэй болоод байдагыень бидэнэр һайн ойлгонхойбди. Тиимэһээ тэжээл бэлэдхэлгын хэмаг хүдэлмэриие саг соонь шанартайгаар ябуулжа, эрхим шанартай үбһэ һүрилжэ, малшадтаа тушааха уялгатайбди.

Манай звено хоёрдохи жэлээ арендын харилсаа үйлэдбэридөө нэбтэрүүлээд хүдэлжэ байнхай. Ажахынгаа дирекцитэй баталһан хэлсээн соомнай хуряажа абаһан хамаг тэжээлээ эрхим шанартайгаар тушааха гэһэн уялганууд бэшээтэй юм.

Бэлэдхэһэн үбһэеэ эгээл эрхим шанартайгаар тушаагаа һаа, центнер бүхэнэй түлөө 8 түхэриг 30 мүнгэ түлбэри абахаар тодорхойлонхойбди.

Харин бороодо нороһон, шанараа доошолуулһан үбһэнэй үнэ сэн центнер бүхэнэй 3 түхэриг 91 мүнгэтэ болохо.

Эдэмнай хоорондоо яһала ехэ илгаатай байна ха юм. Тиимэһээ хэн муу шанартай үбһэ бэлэдхэжэ, миинтээр һула ажаллаха дуратай байхаб. Энэ илгааень мүнөө хүн бүхэн мэдэнхэй, шанарта онсо анхаралаа хандуулагдана.

Тэжээл бэлэдхэлгын һүүлдэ эсэсэй дүнгүүдые согсолон гаргахадамнай хуряажа абаһан үбһэнэймнай 40 процентһээ үлүүнь нэгэдэхи сортын шанартайгаар тушаагдаһан байгаа һаань, бидэнэй салин түлбэри 30 процентээр дээшэлхэ юм.

Мүнөө жэлдэ манай совхозой дирекци, партком болон профком тэжээл бэлэдхэлгын асуудалнуудта онсо анхарал хандуулжа, үбһэшэдэй звенонуудай хоорондо социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлээ. Урда жэлнүүдэйхиһээ урмашуулгынь гурим таарамжатай зохидоор зохёогдоо юм. Юрэдөө, ажалай тэмсэлдэ шалгархын тула хүн бүхэн оролдохо ёһотой.

Хэрбээ оньһожоруулагдамал звеногой гэшүүд арбан үдэрэй туршада 1700 центнер үбһэ бэлэдхээ һаа, түлөөһэгүй эрье хонёор урмашуулагдаха юм. Тэжээл бэлэдхэлгын эсэсэй дүнгөөр түрүү һуури эзэлһэн коллективтэ 300 түхэриг мүнгэн шан барюулагдаха байна. Тиимэһээ манай совхозой тэжээл бэлэдхэлгын бүхы 4 звеногой гэшүүд эрхим һайнаар ажаллажа, социалис мүрысөөндэ оролсожо, түрүү һуури эзэлхын түлөө эрид шуурд тэмсэнэ.

Манай звено машина, техникээр хүсэд хангагданхай. Механизаторнууднайшье дүршэлтэй хүнүүд юм.

Үндэрөөр, үдхэнөөр ургаһан сабшалангай ногоое тракторна косилкануудаар механизаторнууд А. Беляев, М. Башкиров, И. Гиличкин, Н. Овчинников гэгшэд урматайгаар сабшажа унагаадаг. Сабшагдаһан ногооое түргэн һалхитуулан хатааха хүдэлмэри тусгаар оньһон техникэтэй А. Колмыковто даалгагданхай. Энэ нүхэрнай манай ажахын дүршэлтэй механизаторнуудай нэгэн юм.

Үбһэ тармаха, бухалнуудые табиха, һүри сомохо хүдэлмэридэ механизаторнууднай үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллажа, нүхэдэйнгөө магтаалда хүртэнэ. Һүринүүдээ хура бороодо норохогүйгөөр нягтаруулан гэшхэжэ нюруулха гэжэ оролдонобди.

Эртэ үглөөгүүр шүүдэрэй хататар набтар, доро газарайнгаа ногооень гар хажуураар сабшажа абанабди.

Коллективтэмнай мүнөө 16 хүн хүдэлнэ. Манайда хангалтагүй муугаар, хайша хэрэгээр хүдэлдэг зон байхагүй даа. Һүүлэй үедэ һүринүүднай жэрылдэн бодожо байна. Эдэ бүгэдые харахадаа, сэдьхэлдэмнай баяр түрэдэг.

М. БЕЛЫХ,
Дээдэ-Тайлсын совхозой тэжээл бэлэдхэгшэдэй звеное хүтэлбэрилэгшэ.

АЖАЛЫНЬ ЭМХИТЭЙ

Зунай хахадһаа хура бороогой таһалгаряагүй орожо, ехэ һаад, түбэг ушаруулжа байгаашье һаань, Хурамхаанай районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой тэжээл бэлэдхэгшэд үбһэ хуряалгаяа урагшатайгаар ябуулна. Тодорхойлбол, мүнөө тус ажахыда 9 мянган центнер үбһэн һүрилэгдэжэ, 60 шахуу тонно ногооной витаминтай гурил гаргагдаад байна.

Тэжээл бэлэдхэгшэд сабшалангай ногоо унагаагаад, таһалгаряагүй һэлижэ, һэбэрээн хатаажа тармана. Үбһэеэ үни хэбтүүлжэ, хура бороодо оруулангүй хуряажа абаха тэмсэл эндэ үргэдэнхэй. Заримдаа уһанда абтаһан намаг налхи, доро газарай ногоо сабшаһаар лэ хуурай добо дээрэ тараажа хатаана.

Ногооной шэмэтэй гурил гаргадаг агрегадуудай коллективүүд мүнөө орооһото ургамалай холисо хэрэглэнэ.

В. ГОМБОЕВ.

РОССИН ЖУРНАЛИСТНУУДАЙ ХОЛБООН БАЙГУУЛАГДАБА

Зохёохы ажалтанай шэнэ эмхиие байгуулга тухай Россин Журналистнуудай холбооной эмхидхэн байгуулгын съезд дээрэ баталан абтаһан деклараци дотор соносхогдобо. Съезд хүдэлмэриингөө нэгэдэхи шатые үсэгэлдэр Москвада түгэсхэбэ.

Гурбан үдэрэй туршада делегадууд РСФСР-эй олониитэдэ мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ байһан гол шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн байна. Шиидхэгдэхэ асуудалнуудай олон байһан ушарһаа съездые хоёр шатаар үнгэргэхэ гэжэ шиидхэгдэбэ.

Съездын түгэсхэлэй шатые бэлдэхэ саг зуурын гүйсэдхэхэ комитет съезд дээрэ һунгагдаа. Хүтэлбэрилхы шэнэ зургаан РСФСР-эй Журналистнуудай холбооной ба Журналистнуудай жасын Уставуудай проектнүүд тушаа оруулагдаһан һанамжа, дурадхалнуудые согсолхо юм.

Делегадууд Россин Федерациин Верховно Соведэй II сессидэ хандалга, мүн баһа бусадшье шиидхэбэринүүдые абаба.

НАГОРНО-КАРАБАХ: шахардуу байдалтай зандаа

СТЕПАНАКЕРТ. (Азербайджанай ССР-эй НКАО). Дотоодын сэрэгүүдэй алба хаагшадай, СССР-эй МВД-гэй мүрдэлгын бүлэгэй хүдэлмэрилэгшэдэй болон нютагай хуули сахидаг органуудай автономито областьдо олоһон буу зэбсэг нюусаар хадагалдаг байра үгы хэгдэбэ. Буу зэбсэгэй дунда автомадууд, карабин, винтовко, ангуушадай буунууд, һомо хэрэгсэлнүүд олон байба. Энэ буу зэбсэг хадагалжа байһан 9 хүн баригдаа гэжэ мэдээсэгдэнэ.

— Нагорно-Карабахтахи шахардуу байдалые һужэрөөхэ һэдэлгэнүүдые гэршэлһэн бусадшье баримтанууд бии, — гэжэ онсо байдалтай районой комендантын уялгануудые гүйсэдхэгшэ полковник В. Овчинников хөөрэнэ.—Орёо юумэнь гэхэдэ, урдынхидаал адли Азербайджанай хилэ дээрэ Армениин зэбсэгтэ бүлэгүүд сугларжа, автономито областиин газар дайдада шурган орохые хүсэнэ. Минии һанахада, НКАО-гай оршон байдалда хүршэ республикада боложо байгаа үйлэ хэрэгүүд гол түлэб нүлөө үзүүлнэ. Нацинууд хоорондохи зүрилдөөнүүдэй, саашадаа аюултайгаар хүгжэлгые һэргылхэ гээшэ манай зорилго.

Автономито областьдо мүнөөдэр миин лэ ганса сэрэгэй үйлэ хэрэгүүд болоно бэшэ. Аскеранска райондо түмэр замай станци баригдана, Мартунинска райондо таряа хуряалга дүүрэнтэбэ, ажахынуудай бэлэдхэлэй пунктнуудта виноград тушаагдажа эхилбэ, Шушинска райондо социальна объектнүүд бодхоогдоно. Гадрутска, Мардакертскэ районуудта, мүн баһа областиин түбтэ һайн хубилалтанууд боложо байна. Ниитын транспорт, аэропорт урданайхиһаа һайнаар хүдэлнэ.

Энээн тухай НКАО-гай талаар республиканска комитедэй заседани дээрэ хэлэгдэбэ, энэ заседаниие Азербайджанай Компартиин ЦК-гай хоёрдохи секретарь В. Поляничко хүтэлбэрилһэн байна. Заседани дээрэ нютагай хүн зоной гуйлтаар һургуулинуудые, гэр байра, телефонно станцинуудые, уһа дамжуулдаг соргонуудые болон бусад социальна - ажаһуудалай болон промышленна амин шухала объектнүүдые барилгые түргэдхэхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. Эдэ бүхы барилганууд Азербайджанай министерствэнүүд болон албан зургаануудай мүнгэ зөөреэр бүтээгдэхэ, тэдэнэй эхэнхи хубинь ерэхэ намартаа болон үбэлдөө ашаглалгада үгтэхэ гэжэ заседани дээрэ тэмдэглэгдэбэ.

Түүхэтэ үнэн зүбые һэргээхэ

АРАД ЗОН ӨӨРӨӨ ШИИДХЭХЭ

Манай республикын олониитын түлөөлэгшэдэй, партиин, ажалай ба дайнай ветерануудай СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй Түрүүлэгшэ Р. Н. Нишановта эльгээһэн бэшэг «Буряад үнэн» газетымнай августын 11-нэй номерто «Түүхэтэ үнэн зүбые һэргээхэ» гэһэн гаршагтайгаар толилогдоһон байгаа. Энэ бэшэг уншагшадай һонирхол татажа, редакцидамнай элдэб олон һанамжа дурадхалнууд орожо эхилэнхэй. Тэдэниие мүн баһа уншагшадайнгаа анхаралда табихаар хараалнабди.

Энэ бэшэгэй толилогдохоһоо урдахана тэрээн тухай удха түгэс хөөрэлдөөн Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй нацинууд хоорондохи асуудалнуудай талаар саг үргэлжын комиссиин болон партиин республиканска комитедэй үзэл сурталай талаар комиссиин хамтын заседани дээрэ болоһон байгаа.

Бэшэгтэ гэр табиһан олон хүнүүдэй зүгһөө Д-Н. Т. Раднаев, Д. Д. Лубсанов манай үндэһэ яһатанаи һанаа сэдьхэл зобоодог зүйлнүүд тухай сугларгашадта хөөрэжэ үгэбэ. Нэгэ хүндэ һүгэдэн шүтэлгын хэрзэгы хатуу сагта багша Ленинэй заабаряар байгуулагдаһан Буряад оромнай олон хуби болгожо таһалагдаһан, тараагдаһан байгаа. Теэд энэ гажа буруу шиидхэбэринүүдтэй буряадууд эбсээд байгаагүй, олон жэлнүүдтэ республикымнай хүтэлбэрилэгшэд А. У. Хахалов, В. Р. Филиппов гэгшэд арад зоной хүсэл зоригые гэршэлэн, энэ асуудал шиидхэхэ, түүхэтэ үнэн зүбые һэргээхэ тухай асуудал нэгэнтэ бэшэ гүрэн түрымнай үмэнэ табидаг байһан. Теэд асуудал мүнөөшье шиидхэгдээгүй үлөө.

Тэрэ 1937 оной сентябрь һарада абтаһан шиидхэбэриин ёһоор Буряадай АССР-һээ Агын, Усть-Ордагай автономито округууд, Ойхоной (Ольхоной) район таһалагдаа, гадна Эрхүүгэй, Шэтын областьнуудта буряад хүн зоной олоороо ажаһуудаг аймагууд энэ гурбан үндэһэ яһатанай байгууламжануудай бүридэлдэ оруулагдаагүй үлэһэн юм. Эндэ өөрын ушар шалтагаан бии: хэр угһаа хойшо Байгал далайе тойроод ажаһуужа байһан буряадууд далайһаа холодуулагдажа, тэрэнэй үнэтэ баялигуудые ашаглаха аргагүй болсо һэн. Энэ шиидхэбэри буряад арадые доромжолһон, үндэһэн баялигыень булямаһан удхатай гэжэ мүнөө үедэ эли тодоор сэгнэхэ баатай болонобди.

Гушаад онуудай хоёрдохи хахадта манай республикын хүтэлбэрилэгшэд, эрдэмтэд, түрүү хүдэлмэришэд, таряашад, һая урган эхилжэ байһан үндэһэ яһанай интеллигенциин эрхим түлөөлэгшэд «панмонголизмын» хүдэлөөндэ хабаатай гэжэ хэрата муухайгаар хардуулаад, хайра гамгүй усадхагдаһан бэлэй. М. Н. Ербанов, А. А. Маркизов, Ц. Ж. Жамцарано, Э-Д. Ринчино, Б. Б. Барадин болон бусад олон эрхим хүбүүднай «арадай дайсад» гэгдэжэ буудуулһан гээшэ. Тэрэ үедэ республикые олон хуби болгожо һалгаахадаа, панмонголизмын экономическа үндэһэ һуурииые үгы хэбэбди гэжэ тэрэ үеын «һэримжэтэй» сагдаанар тоолоһон байжа болоо.

Гайхалтай юумэнь юуб гэхэдэ, Буряад-Монголой автономито республикын 1937 оной август һарада үндэһэн Хуули дотороо тэрэ үеынгөө хилэнүүдые баталан соносхоод байхадань, тэрэл оной сентябрь һарада хэнэйшье зүбшөөлгүйгөөр үндэһэн арад зоной хуби заяанай эрид хубилгагдаһаниинь тэрэ һэн.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ харата муухайгаар хардуулһан олон тоото арадууд мүнөө сагааруулагдажа, тэдэнэй нэрэ хүндэнь һэргээгдэнэ гэжэ мэдээжэ. Манай Буряад ороние тэрэ үе сагта һалгааһан ушарые мүн лэ тиимэрхүү, ямаршье үндэһэгүй байһан гэжэ тобшолол хэхээр саг ерээ. Буряад орониемнай 1937 он болотор байһан хэмжээндэнь бусааха гэһэн эрилтэ үнэн зүбые һэргээхэ ябадал мүн лээшэ гэжэ Д-Н. Т. Раднаев мэдүүлбэ.

Энэ асуудал түрүүшынхеэ зүбшэн хэлсэгдэжэ байна бэшэ, энээн тухай арад олониитэдэ үргэнөөр мэдээсэхэ шухала. Һүүлэй үедэ республикымнай урдань байһан Буряад-Монголой АССР гэжэ нэрые бусааха гэһэн эрилтэнүүд соностодог болсо, энэньшье зүбтэй гэжэ философиин эрдэмэй доктор, профессор Д. Д. Лубсанов мэдүүлбэ. Буряадууд Сибириин эгээн ехэ арадуудай тоодо ородог, теэд гурба-дүрбэн хуби болгогдожо һалаад байхамнай тэрэ хэсүү сагай хойшолон гэжэ сэгнэгдэхэ ёһотой. Имагтал В. И. Ленин хальмагуудта, буряадуудта болон зүүн зүгэй бусад арадуудта үндэһэ яһанай талаар бэеэ даанги байдал олгоһон юм, харин агуу ехэ багшын тэрэ шиидхэбэри гушаад онуудта буруу һүргэгдэһэн болоо бшуу.

Буряадууд холо-холо ажаһуудаг гэһэн шалтаг бариха хүнүүдшье байха, теэд урданьшье тиимэ байгаа, харин мүнөө эрдэм техникын, транспортын хүгжэһэн сагта энэмнай тиимэ ехэ гасалан бэшэ ха юм. Хоёрдохинь, республикымнай нэрые хубилгахадаа, Буряад орондо монголшууд ажаһуудаггүй гэһэн шалтаг нэрлэгдэһэн юм, теэд буряадуудай уг үндэһөөрөө монгол угсаата аха дүү арадуудай нэгэн байһые юундэ анхаралдаа абаагүйб гэжэ үгэ хэлэгшэ һанамжалаа. Игэжэ зоргоороо бүхэли арадай, республикын нэрые буруу тээшэнь хубилгаха гээшэ засаг хэтэрүүлһэн, холын бодомжогүй хэрэг, энэ үйлэ хэрэгтэ, энэ түүхын баримтада арад зон өөрөө сэгнэлтэ үгэхэ зэргэтэй. Бүри тиихэдэ, табяад онуудай һүүлээр эрдэмтэ Б. Д. Цыбиков зүб хараа бодол баримталжа, бүгэдэндэ түүхээр баримталагдаһан зүб тайлбари үгэдэг байһан юм, теэд тэрэнэй һанамжа анхаралда абтаагүй һэн гэжэ Д. Д. Лубсанов үргэлжэлүүлбэ.

Республикын эрдэмэй түб энэ асуудал Бүхэсоюзна XIX партконференциин урдахана табиһан байна. Түбэй, нютагайшье хэблэлдэ энэ асуудалаар статьянууд толилогдоһон юм, республикын тэрэ үеын хүтэлбэрилэгшэдтэшье энэ асуудал шухала гэжэ хэлэгдэдэг һэн, теэд ёһотоор анхаржа, тэрэниие хаанашье зүбшэхэ зүйл болгоогүйнь харамтай. Манай республикые 3—4 хуби болгожо һалгааха тухай 1937 оной сентябрьда абтаһан шиидхэбэри Конституцида харша, арад зондо эсэргүү шэглүүлэгдэһэн хэмжээн гэжэ сэгнээд, тэрэ шиидхэбэриие болюулха тухай шиидхэбэри абахыень ороной засагай дээдын зургаануудта дурадхаха шухала гэжэ Буряадай эрдэмэй түбэй Ниитын эрдэмэй институдай секторые даагша, түүхын эрдэмэй доктор, профессор Г. Л. Санжиев мэдээсэбэ. Республикые олон хуби болгожо һалгаахада, тэрэнэй экономическа хүсэ шадалынь һулараһан байгаа. Буряадуудай олоороо һуудаг аймагууд (Балаганска, Качугай, Ойхоной буряадууд), Шэтын областиин газар дайда дээрэхи буряадууд үндэһэ яһанай гүрэн түрын алишье нэгэдэлдэ оронгүй үлэһэн, ном газетэшьегүй, үндэһэн соёлоо хүгжөөхэ аргагүй болоходоо, олоороо ондоо тээшээ зөөхэ баатай болсо, хэдэн зуун буряад нютагууд хооһоржо, үгы болоһон байха юм. Ойхоной аймагта бүхы хүн зоной 90 процентнь тиихэдэ буряадууд байһан һаа, мүнөө тэндэхи бүхы хүн зоной хахадһаа үсөөниинь үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд юм. Буряадай республикые хубаан һалгааха үедэ үндэһэ яһатан бүхы хүн зоной 55 процентнь байһан байдаг, харин мүнөө республикымнай хүн зоной 25 процентнь республикадаа нэрээ үгэһэн арад зон болоно гэһэн баримтануудые эрдэмтэ дурдаба. Бүхэсоюзна XIX партконференци дээрэ үндэһэ яһатадай нэгэдэлнүүдые (ассоциаци) байгуулха хэрэг дэмжэгдэһэн юм. Тиимэ нэгэдэлнүүдые бусад арадууд байгуулаа, ороной бусад республиканууд, область, хизаарнуудта олон тоото буряадуудай олоороо ажаһуудагые анхаралдаа абажа, тиимэ нэгэдэл байгуулаа һаа, һайн һэн. Казахстанда мянга гаран буряадууд ажаһуудаг, Украинада, Узбекистанда манай үндэһэ яһатан үсөөн бэшэ. Эрхүүдэ, Шэтэдэ буряадуудай соёлой түбүүд байгуулагдаа, манай республикада байгуулагдаһан иимэ түб ажал ябуулгаяа эрид эдэбхижүүлхэ зэргэтэй гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлээ. Бүри граждан дайнай үедэ манай Буряад ороной хоёр боложо хубаарилагдаад байхада, буряад-монголнуудай Центральна Комитет байгуулагдаһан байгаа, мүнөө тиимэ түб байгуулхада яахаб гэһэн асуудал Г. Л. Санжиев табиба.

Хэлэн тухай хэлэхэ болоо һаа, иимэ байна. Буряад хэлэн манай республикада гүрэн түрын хэлэн гэжэ соносхогдохо ёһотой. Энэ эрилтэ бүхы ажал хэрэгээ имагтал буряад хэлэн дээрэ ябуулха, республикадамнай ажаһуудаг хүн зон бултадаа буряад хэлэ арга заатагүй һайн мэдэхэ ёһотой гэһэн удхатай бэшэ, харин нэн түрүүн арадай түрэл хэлыень һэргээн хүгжөөхэ зорилго табигдаха болоно. Республика доторнай ажаһуудаг арад бүхэнэй хэлые хүгжөөхэ шухала. Энэ талаар эвенк хэлэ хүгжөөхэ, һургуулида зааха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ болоно гээд эрдэмтэ үргэлжэлүүлээ.

Республикын нэрэ хубилгахадаа, манай эндэ монгол шууд ажаһуудаггүй гэһэн шалтаг бариһаниинь түүхэ мэдэхэгүй хүнүүдэй гэнэн хонгор ааша мүн: урда эртэ сагһаа монгол угсаата арадууд хоорондоо илгаатайшье һаа, булта нэгэн үндэһэтэй арад гээшэбди — халха-монгол, барга-монгол, буряад-монгол, хальмаг-монгол гэжэ нэрлэгдэдэг байһан гээшэ...

Буряадууд ниитэ нэгэн наци боложо хүгжэхэ гээ һаа, нэгэдэжэ, нэгэ бүридэл болохо ёһотой гэжэ зүблөөн дээрэ СССР-эй арадай депутат С. Г. Шапхаев мэдүүлээ. Энэл ушарта хүгжэлтэмнай түргэдэхэ, харин мүнөө байһан замдаа олон боложо таһарһан ушарта бусад арадуудай дунда уг унгияа таһаржа, түрэл хэлэеэ, соёл болбосоролсо, ёһо заншалнуудаа мартаха түйлдаа хүрэхэмнай холо бэшэ. Буряад үндэһэ яһатанай 60 процентнь манай республикада, хоёр автономито областьдо 20, үндэһэ яһатанай округууд болон республикаһаа гадуур үшөө 20 процентнь ажаһууна. Харин тиихэдэ яхад үндэһэ яһатанай 90 процентнь өөрынгөө республикада ажаһууна. Манай үндэһэ яһатаниие нэгэдүүлхэ хэрэгые шата шатаарнь бэелүүлхэ арга бии гэжэ һанагдана. Нэн түрүүн арад зон энэ хүсэл зоригые зүбөөр ойлгожо дэмжэхэ болоно. Удаань гүрэн түрын талаар хуулинууд абтаха һэн. Эдэ бүгэдэ асуудалнуудаар манай республикын, хүршэ областьнуудай хүтэлбэрилэгшэд уулзажа, хөөрэлдөө һааань, хараа бодолсо андалдаа һааань, һайн һэн. Хэн мэдэбэ, буряад-монголнуудай хурал (съезд) зарлаа һаа, ямар гээшэб? Тэрэ съезд дээрэ буряад-монголнуудай нэгэдэл (ассоциаци) эмхидхэгдэбэ гэжэ соносхохо шухала гэжэ һананаб гэжэ арадай депутат мэдүүлээд, һаяхан Москвада болон Москва шадар ажаһуудаг буряадуудай түлөөлэгшэнэр сугларжа, өөрынгөө бүлгэм байгуулха, наян сагта эмхидхэн байгуулгын конференци зарлаха гэжэ шиидхэбэ гэжэ мэдээсэбэ. Тэндэ хамта дээрээ 5 мянга гаран нютагайхиднай ажаһуудаг, тэдэнэр түрэл хэлэеэ, соёл болбосоролсо шудалха, ёһо заншалнуудаа баримталха, түрэл республикадаа арга шадалаараа туһалха зорилготой байһанаа мэдүүлһэн байха юм. Энэ суглаан дээрэ манай республикаһаа хоёр аха дүү автономито округуудһаа һунгагдаһан СССР-эй арадай депутадууд байлсаа. Манай оронһоо гадна Монголой, Хитадай Арадай Республиканудта буряадууд үсөөн бэшэ, тэдэнтэй харилсаа холбоогоо үргэдхэхэ, дүй дүршэлөө халан абаха арга боломжонууд бүрин дүүрэнээр ашаглагдаха зэргэтэй гэжэ уулзалга дээрэ үгэ хэлэгшэд һанамжалба.

Партиин республиканска комитедэй, үзэл сурталай талаар комиссиин гэшүүн, Улаан-Үдын 35-дахи һургуулиин директор М. Л. Шункова уулзалга дээрэ энэ асуудал гүнзэгыгөөр ойлгодог, тэрэниие шиидхэлгэдэ харюусалгатайгаар хандадаг байһанаа гэршэлээ. Энэ асуудал тон шухала, тэрэниие бодомжотойгоор, наринаар шиидхэхэ шухала гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ. Үнэхөөрөө шата шатаарнь бүхы зорилгонуудые тодорхойлжо, арад зондо үргэнөөр, зүбөөр, гүнзэгыгөөр ойлгуулжа шиидхэхэ болонобди. Нэн түрүүн хэлэ шудалха хэрэгтэ анхарал хандуулагдаха ёһотой, энэ асуудалаар үшөө нэгэ тусхай шиидхэбэри абахада яахаб? Мүнөө Улаан-Үдын 38 һургуулида буряад хэлэнэй хэшээлнүүд үнгэргэгдэнэ, саашадаа бүхы һургуулинуудта буряад хэлэ заадаг болохо хэрэгтэй. Тиихын тула буряад хэлэ заадаг багшанарые олоор бэлдэхэ, хоёр хэлэ адли тэгшээр мэдэдэг багшанар хэрэгтэй. Зарим газарта һайн дураараа үзэхэ арга боломжонууд олгогдохо байгаа, тиихэдээ буряад хэлэ үзэхэ һайн дуран өөрөө мүндэлхэгүй, эдиршүүлэй һонирхол үүсхэхэ болонобди гэжэ дүршэлтэй багша Мария Логовна хөөрэнэ.

— Манай делегаци һаяхан Монгол орон ошожо ерээ, тэндэ орон нютаг тухайгаа, оршон тойронхи байгаали, ажал хэрэгүүд тухайгаа һонирхолтой, удха түгэс фильмүүдые харуулна, манайда тиимэ фильмүүд үгы шахуу, үндэһэ яһатадай хоорондохи харилсаанууд тухай номууд, эрдэмтэдэй тобшололнууд тон үсөөн, манай эндэхи үндэһэ яһатан ёһо заншалнуудаашье мартанги, буряад хубсаһатай хүниие харахагүйш,— гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлбэ. Энэ хэлэһыень суглаанда хабаадагшад зүбтэй гэжэ тоолоо.

Нацинууд хоорондохи асуудалнуудые зүбөөр шиидхэхэ гээшэ мүнөө үе сагта онсо удха шанартай болоод байна, теэд манайда энэ асуудал шиидхээ һаа, һайн бэлэй гэхэһээ бэшэ, тодорхой юумэн хэгдэдэггүйнь харамтай юм. Буряад хэлэ заалгые һайжаруулха, ажабайдалда энэ хэлэнэй арга боломжонуудые үргэнөөр хэрэглэхэ эрхэ байдал тогтоохо гэһэн эрилтэ ходо-ходо соностожо байдаг, теэд партиин республиканска комитедэй зүгһөө мүртэй, энэ гэхээр юумэн хэгдэнэгүй гэжэ Буряадай АССР-эй арадай депутат Д. Б. Рыбдылов хэлэбэ. Нёдондо жэлэй октябрь һарада боложо үнгэрһэн партиин ЦК-гай сентябриин Пленумэй дүнгүүд болон шиидхэбэринүүд манай республикада зүбшэгдэнгүй мартагдаа. Энэ хүндүүлхэй асуудалаар хүршэ Эрхүүгэй областиин тусхай түсэб-программатай байхадань, манай республикада тиимэ хараа түсэбэй мүнөө болотор үгы байхань хайшаа юм гэжэ үгэ хэлэгшэ шүүмжэлээ. Һургуулида буряад хэлэ үзэдэг болоо гэлсэдэг гээшэбди, теэд үнэн дээрээ энэ хэрэг бирагүйхэнөөр табигданхай: хэшээлнүүд үсөөн болодог мүртөө тэдэнь һүүлшын байха, табадахи-зургаадахи классуудта буряад хэлээр тон үсөөн хэшээл үнгэргэгдэдэг зандаа. Урдань буряад хэлэ заалгые болюулхын тула хэды ехэ оролдолго гаргагдадаг һэм, тэрээндэл адляар энэ хэрэгые һэргээхын түлөө оролдоходо яанаб!.. Эрхүүгэй областиин Качугай районһоо буряад хэлэнэй номуудые бэдэржэ, манай Хэжэнгэдэ хүн зон ерэдэг. Хүүгэдэй сад-яслинуудта түрэлхи хэлэ шудалха хэрэг бүришье хангалтагүй байһаар. Мүнөө үедэ буряадуудай 60 процентнь түрэл хэлэеэ мэдэдэггүй. Эдэ бүгэдын үзэмжэгүй байдал олон үндэһэн шалтагаантай. Абаад үзыт. Хоца Намсараевай түрэһөөр 100 жэлэй ойдо тэрэнэй зохёолнуудай суглуулбари Буряадай номой хэблэлдэ миин лэ оройдоо 3 мянган хэһэгээр хэблэгдэбэ гээшэ, харин тиихэдэ М. Булгаковай зохёолнуудые хэдэн дахин 50—100 мянган хэһэгээр хэблэхэнь гайхалтай.

Энэ хэрэгтэ телевидени бии байгаа арга боломжонуудаа хэрэглэнэгүй. Нүхэр Д. Б. Рыбдылов 1988 оной ноябрьһаа хойшо республикын теле-дамжуулгануудые хараад, долоон хоногой туршада манай телестудида үгтэһэн сагай оройдоо 22 процентнь буряад хэлэн дээрэ дамжуулгануудта үгтэдэг гэжэ тобшолол хэһэн байна. Энэмнай ехэ гэхын аргагүй.

Ород хэлэн гээшэ манай ороной бүхы арад зоной, хүн бүхэнэй баялиг мүн, гэбэшье түрэлхи хэлэн гээшэмнай онсо баялиг, ушар тиимэһээ хүн зониие түрэлхи хэлэеэ хүндэлдэг, һайн мэдэдэг байхаар хүмүүжүүлхэ зэргэтэйбди. Хото, хүдөө нютагуудташье данса мэдээсэлнүүдые хоёр хэлэн дээрэ бэшэдэг болоё, энэмнай мүн баһа үндэһэн арал зониие, тэрэнэй хэлые хүндэлһэн ёһо гурим болохо байна. Аймагуудта ородһоо оршуулагдажа хэблэгдэдэг газетэнүүдые бэеэ даанги, амяараа, зохёохы хүн зоной бүтээл болохо арга боломжо бэдэрхэ шухала гэжэ арадай депутат үргэлжэлүүлбэ.

— Би дүшэ гаран жэлдэ Буряад орондо ажаһуунаб, өөрыгөө интернационалис үзэл бодолтой хүмби гэжэ тоолодогби,— гэжэ нарин сэмбын комбинадай директор Социалис Ажалай Герой К. П. Альцман үгэеэ эхилбэ.— Манай предприятида үндэһэн кадрнууд олон, тэдэнэртэ өөрынгөө коллектив тухай буулгаһан фильм, республикынгаа дабташагүй үзэсхэлэн байгаалиие харуулжа, хүн бүхэндэ түрэл нютагаараа омогорхол түрүүлхэ гэжэ оролдодогбди. Автономито хоёр округ манай республикатай нэгэдхэхэ гээшэ тиимэ бэлэхэнээр шиидхэгдэхэ хэрэг бэшэ, тэдэ округууд манай хүршэ областьнуудай бүридэлдэ экономическа талаараа нилээд ехэ амжалтануудые түйлаһан байна. Мүнөө ганса хэлэн, ёһо заншалнууд бэшэ, ажабайдалай хэмжээн хүн зоной анхаралда абтаха бээз. Һүүлэй арбаад жэлдэ түрэлхи эхэ хэлэеэ мэдэхэгүй залуушуул буряадуудай дунда олошоролоо гэжэ ойлгохоор байдаг. Энэ дагаад онуудай эхинһээ хойшо түрэлхи хэлэеэ һургуулида үзэхээ болиһонһоо эхитэй. Тэрэ үедэ буряад үхибүүд түрэлхи хэлээ үзэхэ хэрэгтэ ехэ сагаа дэмы һалгаана, буряад хэлэшьегүй гэрэлтэ ерээдүй тээшэ дабшахабди гэлсэжэ ехэ-ехэ суглаан, хуралдаанууд дээрэ шууялдадаг үе байгаа, теэд хэды саг үнгэрөөб, хэды ехэ алдуу хэгдэһэн байна гээшэб!.. Зай, мүнөө буряад хэлэндээ орохо гэлсэнэ. Зүб. Теэд хүүгэдэй саадта ёохор хатархаһаа, буряад дуу дуулахаһаа бэшэ юумэн үгы. Буряад хэлэ мэдэжэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха хүнүүд дуталдана. Хооһон үгэ зугааһаа бодото хэрэгтэ орохоор саг ерэ,—гэжэ республика доторнай мэдээжэ болоһон эхэнэр мэдүүлбэ.—Сурхарбаан, сагаалганиие бүри гоёор, хүнэй сэдьхэл зүрхэ дайрамаар үнгэргэхэ хэрэгтэй. Зүүн зүгэй эмшэлэлгын нюусануудые мүнөө үеын арад зоной аша туһада табиха хэрэг юундэ үнжэгайрнаб, дид хамбые РСФСР-эй арадай депутадаар ехэнхидээ ород зон һунгажа, этигэл найдалаа үзүүлээ,— энэ баримта мүн баһа олон юумэн тухай бодомжолхые баадхана.

Эдэ бүхы асуудалнуудые үлүү ехэ шууягүйгөөр, даамайгаар, гүнзэгыгөөр бодомжолжо хээ һаамнай, бултандамнайшье аятай зохид байхал.

— Би һаяхан Хойто-Байгалаар депутадай ажал хэрэгээр ябахадаа, интернациональна хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ зарим партийна организацинууд ёһотоор анхарнагүй гэжэ ойлгоо һэм,—гэжэ Буряадай АССР-эй арадай депутат А. И. Воротников хэлэбэ. — Манай саг үргэлжын комиссиин тус райондо хүдэлжэ, эндэхи байдалтай танилсажа байхадамнай, партиин горком манай хэрэгүүдээр һонирхоошьегүй. Харин зүбшэн хэлсэхээр зүйлнүүд бии һэн. Олон юумэ бодомжологдоногүй. Хуушан-Уоянда үхибүүд сугтаа нэгэ столоводо хоол баридаг, теэд эвенк үхибүүдынь үдэртөө түхэриг гаранай эдеэ хоол абадаг, бусадынь миин лэ 27 мүнгөөр эдеэлдэг байба, харин энэ һожоргүй байдалые Холодный поселогто адлидхаһан байгаа һэн. Багахан үхибүүдэй сэдьхэлдэ иимэрхүү илгаанууд ямар бодол түрүүлдэг байгаа хаб гэжэ һанахаар лэ. Би өөрөө түмэр замай Галуута - Нуур станциин деподо машинистээр хүдэлдэг хүм: манай түмэр замшадай республика доторхи 12 һургуулида буряад хэлэ заадаггүй, энээниие зүбтэй гэжэ һананагүйб. Гэхэһээ байха манай Галуута-Нуурта мүнөө болотор Буряадай телевидениин дамжуулгануудые харадаггүй байһаарбди, нютагай радио-дамжуулгашье шагнахын аргагүй.

Буряад арадай ёһо заншалнууд тухай үгэ зугаа гарахань зүйтэй гэжэ һананаб. Галуута-Нуурай һандаргагдаһан дасан һэргээхэ эрилтэ зүбтэй. теэд мүнөө дээрээ энээндэ засагай зургаануудшье, ниитын эмхинүүдшье анхаралаа хандуулаагүй байһаар гэжэ арадай депутат заседани дээрэ шиидхэгдэхээр болоһон олон тоото асуудалнуудые табиба.

Зүбшэн хэлсэгдэжэ байһан асуудалнууд харюусалгатайгаар хандаха эрилтэ табина, түүхын баримтануудые шэнжэлжэ, зүб шиидхэбэри абаха шухала гэжэ республикын Верховно Соведэй нацинууд хоорондохи асуудалнуудаар саг үргэлжын комиссиин гэшүүн С. М. Ибрагимов мэдүүлбэ. Хойто-Байгал ошоһон бүлэг депутадуудтай хамта Холодный болон Хуушан-Уоян тосхонуудта хүн зониие суглуулжа хөөрэлдэхэдэ, нютагайнь хүтэлбэрилэгшэдэй хайшаашье хамаагүйгөөр хандадагынь голхоролтой һэн. Тэндэхи эвенк яһатанда заншалта ажахыгаа эрхилхэ, олон мянган жэлэй туршада бүридэһэн ажабайдалайнь гуримые һэргээхэ хэрэгтэнь туһалха шухала байна гэжэ тэрэ хэлэбэ. Харин республикын

Мүнөөдэр — Шахтёрой үдэр

НҮҮРҺЭ МАЛТАГШАД

Холбсолжоной шулуун нүүрһэнэй уурхай «Востсибуголь» нэгэдэлэй түрүү подразделенинүүдэйнь нэгэн юм. Ажахы эрхилэлгын шэнэ эрхэ байдалда иимэ һайнаар ажаллажа, олзо оршо ехээр абажа, үйлэдбэриеэ хүгжөөхэ, горнягуудай ажаһууха эрхэ байдалые һайжаруулха арга боломжотой болоно. Жэшээлхэдэ, шулуун нүүрһэ малтаха даабарияа үлүүлжэ, түсэбһөө гадуур 16 мянган тонно «галта» шулуу малтан абаа. Хэрэглэгшэдтэ шулуу нүүрһэ эльгээхэ түсэб мүн лэ дүүргэгдэнэ. Тиигэжэ түсэбһөө гадуур 438 мянган түхэригэй ашаг олзо абтаһан байха юм.

— Манай уурхайн коллектив ажахы эрхилэлгын шэнэ гурим үйлэдбэридөө нэбтэрүүлжэ, урагшатайгаар ажаллажа байна. Бүхы шахуу участогууд түсэбтэ даабаринуудаа дүүргэнэ. Тэдэнэр соосоо гурбадахи участогайхид ехэ бүтээсэтэй ажалаараа шалгарна. Тус участогай А. К. Шевченкын, А. С. Филипповэй хүтэлбэрилдэг экскаваторщигуудай бригаданууд нэгэдэл дотороо мэдээжэ болонхой. Залуу мэргэжэлтэн Григорий Ильич Балтуев участогай начальнигай уялга мүнөө дүүргэнэ. Энэ коллективтэй танилсаа һаатнай, һонирхолтой байха,—гэжэ уурхайн парткомой секретарь В. В. Иванова хэлээ һэн.

Вахтова автобусоор участогайхидай ажаллажа байһан газар руу ошобобди. Шулуун нүүрһэ тээһэн мантан томо «БелАЗууд» хажуугаарнай хүндөөр уухилан гарана. Нүүрһэ малтажа байһан экскаваторнууд эндэ-тэндэ харагдана. Галуута-Нуурай эрьеэр зүбшаһан харгыгаар удаахан ябажа, одоол хүрэхэ газартаа хүрэжэ ерэбэбди.

— Участогтамнай комплексно хоёр бригада бии юм. Геологическа хүндэ байдалда ажаллабашье, бидэнэр газар, нүүрһэ малтаха даабарияа һара бүри дүүргэнэбди. Хура борооной һүүлээр үлэһэн уһан манда ехэ һаад ушаруулна. Насосууд удаан хүдэлгэгдэнгүй эбдэржэ зобооно. Заһабарилга хэхэдэ запас хэрэгсэлнүүд хомор. Һүүлэй үедэ запас частьнууд багаар үгтэдэг болоо. Тиимэһээ хуушан зүйлнүүдые һэльбэжэ, дахин хэрэглэхэ баатай болонобди. Ажахын тоосооной гуримаар хүдэлхэдөө эсэсэй үндэр дүнгүүдые туйлахын тула бригаданууд оролдоно. Нөөсэнүүдые гамтайгаар гаргашалха, материалнуудые алмахын түлөө тэмсэнэ. Алмалта хэжэ шадабал, бригаданууд салин хүлһэнэйнгөө 50 процент хүрэтэр мүнгэн шан абана. Участогаймнай коллективүүд квартал бүри иимэ шан абадаг юм. Шэнэ гуримай ёһоор бригаданууд ажалай журам хазагайруулдаг хүнүүдые хүдэлмэриһөөнь сүлөөлхэ эрхэтэй болоо. Тиин һүүлэй үедэ журам эбдэхэ ушарнууд эрид үсөөрөө,—гэжэ Г. И. Балтуев хэлэнэ.

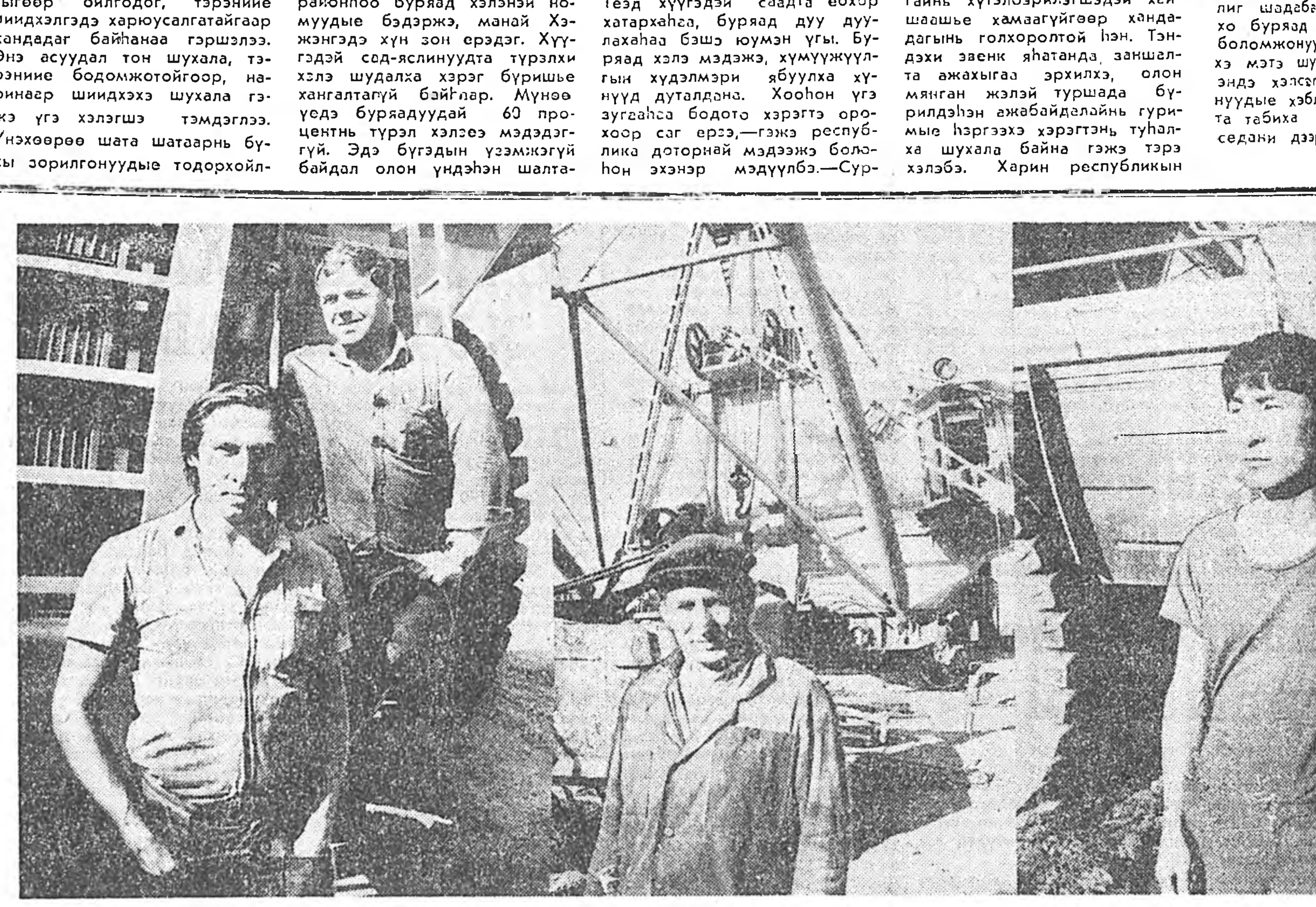
Тэдэнэрэй хүдэлмэриин дүнгүүдые харахада, урмашамаар байгаа һэн. Газар, нүүрһэ малтаха, алмалта, арьбалалта хэхэ даабаринуудаа ходо үлүүлнэ. Тиин хүдэлһэнэйнгөө зэргээр салин хүлһэ абана. Экскаваторай машинистнүүд һарадаа дунда зэргээр 500 түхэриг, энээнһээ гадна мүнгэн шан абадаг байна. Байгша оной эхинһээ уурхай, нэгэдэл дотор дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ участогай коллектив хэдэн удаа эрхимлэжэ, ээлжээгүйгөөр гурбан автомашина худалдажа абаха эрхэдэ хүртөө.

Маанадай ерэһэн үдэр бригадирнууд нэгэ халаанда хүдэлжэ байгаа һэн. Эндэ бригадир А. С. Филипповтэй танилсаа һэмди. Тэрэ экскаватораа бэрхээр жолоодон «БелАЗуудта» нүүрһэ түргэнөөр тээнэ. Нэгэ бага сүлөө орожо, тэрэ бидэнэртэй хөөрэлдэбэ.

— Бригадымнай олонхи гэшүүд эндэ үнинэй ажаллана. А. П. Русановский, В. И. Федоров болон бусад арбан хоёрдохи табан жэлэй хубиингаа түсэб болзорһоонь урид дүүргээ. Александр Павлович августын 25-да наһанайнгаа амаралтада гарахань. Тиигэбэшье үшөө хүдэлхэ тухайгаа мэдүүлээ. Энээндэнь ехэ баяртайбди. Алхалдаг экскаваторай олонхи машинистнүүдые тэрэ һурган хүмүүжүүлээ һэн. Тэрэнэй ажалай һургуули гараһан Н. Игумнов, В. Белобородов, В. Игумнов, Н. Богданов болон бусад багшынгаа нэрые хухалангүй, алдар солотойгоор хүдэлжэ байна. А. П. Русановский экскаватораа олон жэлдэ ашаглажа, һаядаа капитальна заһабарилгада оруулхань. Хүдэлмэриин 74 үдэр соо заһабарилжа дүүргэхэ ёһотой. Теэд запас хэрэгсэлнүүдээр муугаар хангажа байһан үедэ энэ хугасаа соо заһабарилжа дүүргэхэнь бэрхэтэй болоно. Юрэдөө, һүүлэй жэлнүүдтэ материально-техническэ хангалга муу боложол байна,—гэжэ бригадир А. С. Филиппов һанаа зобонгоор хэлээ һэн.

Уурхайн заһабарилгын мастерскойн цехүүд соо слесарьнуудтэй хөөрэлдэхэдэ, бригадирай хэлэһэн үгэнүүдые батадхаа бэлэй.

А. ДАШИДОНДОКОВ,
манай корр.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: жолоошод С. В. Турков (зүүн гарһаа), А. Е. Сучков; экскаваторай машинист, ажалай ветеран А. П. Русановский, «БелАЗай» жолоошон А. Жамбалов уурхай соо.

В. ГАРМАЕВАЙ фото.

ДЭЭРМЭДЭЛГЫЕ БУРУУШ

Каунас хотодо революцида зорюулагдаһан хүшөөнүүдые аршалан хамгаалха уряатайгаар Литвагай хүтэлбэрилэгшэдтэ хандаһан СССР-эй Урлан бүтээлгын академиин вице-президент Д. Бисти өөрынгөө телеграммада харюу ababагүй. Һүүлдэнь энэ городто Ленинэ табигдаһан хүшөөе һандаргажа байһан тухай телевизионно репортаж харахадаа, хуулита хэмжээнүүдые абаха шухала гэжэ ойлгоо һэн. Академиин президиумэй даалгабаряар түүхын ба соёлой хүшөөнүүдые аршалан хамгаалха талаар дурадхалнуудые тэрэ Президентскэ соведтэ бэлдэжэ байна.

Соёлой гуламтануудай үбэлэй сагта бэлэдхэлые шалганабди

ХҮЙТЭНЭЙ ХИЛХЭҺЭЭ УРИД

болоод лэ, намарай ожо, тиигэһээршье хэ... рһэн юм. Тэрэ Буряад АССР-эй соёлой габьята хүдэлмэрилэгшын хүндэтэ нэрэдэ хүртэнхэй. Зунай һарануудта соёлой шала, сонхын мо- будэнэй тотого гэхэ баран шэрдэгдээ, хананууд сагаадагдаа соёлой байшан зохидоор харагда-

гэй соёлой байшан саг соо Сэсэг Дам- Очирова хүтэлбэрил- Үнгэрэгшэ жэлэй хү- дүнгүүдые согсол- соёлой хүдэлмэ- эрхимүүдэй тоодо hэн. Уран зохёолшо Намсараевай түрэhөөр ой нёдондо үргэ- дэглэгдэжэ hааб даа. Хоца Намсараеви- Эдэрмэг нютагта ябуулганууд үн- hэн байгаа. Уран зо- ойн баярта бэлэдхэ- үедэ нютагай со- йшанда горитой заhа- хэргдэhэн юм. Тиимэ- жэлдэ шэрдэхэ, са- хүдэлмэринүүд лэ хэг- Соёлой байшан мэр- дээр хангагданхай. Эн- ограф, хоорой хүтэл- шэ, уран һайханай хү- лэгшэ бии. Уран һай- коллектив жэлэй түр- дэбхитэйгээр хүдэлмэ- ндаг юм. һаяхан Улаан- нгэргэгдэhэн «Байгал— эрдэни субад» гэhэн рондын фестивальда 4 хүн хабаадал- рхадэ хүртөө. Нютагай hургуули, Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ музей эйгээр хүдэлжэ байдаг, соёлой байшан нхай юм. Газаа талаhаа дынь түмэр татуургаар бүхэлэгдэнхэй. Үбэл- соёлой байшангые ду- түлэхэн Ушхайтын сов- хүсөөр бэлэдхэгдэдэг, досоохиие hэльбэ- бүхы хүдэлмэри хэг- гэхэдэ болоно. Эндэ- директорээр Долгор Зорик- Цыренжапова үнинэй байнхай. Олон жэлэй фольклорно коллектив hэн. Коллективые залуу мэргэжэлтэн Цы- Гатапов ударидадаг хүбүүндэ эдэбхи үүс- дуран хүрэнэ. соёлой байшан нхай. Жэлhээ жэлдэ ехэтэйгээр үнгэрэг- аhабарилгын хүсөөр лэ гэбэл, алдуу гараха- эндэхи уран hай- коллективэйхидэй ябуул- хүдэлмэри олондо болонхой, hайшаагда- Тиимэhээ «Байгал — эрдэни субад» гэhэн рондын фестивальда коллективэй хабаадаhан айхалгүй. соёлой шулуун баригданхай юм. Зу- хэгдэхэ бүхы хүдэл- түгэсэжэ байнхай. Гэхэ мэргэжэлтэд жэлhээ жэл- дадаг юм. Мэргэжэл- хадээшье, үни болон- бадаг. Тиихэдэ нюта- залуушуулhаа соёлой нуудта hурахыень эль- ихэдэ, эрендэнэ, ажахы- ороhон совхозууд

«үрэ туһагүй, хэндээшье хэрэггүй» хэрэгтэ мүнгэеэ гаргашалхаа арсадаг. Соёлой хүдэлмэри хадаа бусад ямаршье хүдэлмэридэ адли улад зоной ажабайдалда шухала зүйл ха юм гэжэ хүдөөгэй ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд ойлгоо болохо гээшэ? Хүн сүлөөтэй сагтаа ямараар амарнаб, тэрээнһээ ажалынь бүхы дүн дулдыдаха зэргэтэй ха юм.

Улзытын-Адагта соёлой байшан хаагданхай. Ушарынь гэхэдэ, байшан хуушаржа, досоонь ороxо аюултай болоонхой. Шэнэ байшангай һуури табигданхай. Тэрэ гэһээр саг ошожол байна. Зүгөөр хэзээ энэ байшан бүтэн болгогдохо юм, тухайлхын аргагүй. Иимэ хүшэр байдалай тохёолдонхойшье һаа, соёлой байшангай директор Сэсэгма Юролтовна Цыбикжапова хүдэлмэриеэ замхаагаагүй. Тиимэһээ энэ нүхэртэ сэдьхэлэй һайн һайхан үгэнүүдые хэлэхэ дуран хүрэнэ. Һургуулиин классууд, спортзал соогуур уран һайханай коллективэй гэшүүд сугларжа, саг үргэлжэ хэмжээ ябуулгануудые бэлдэдэг юм.

Иннокентьевка гэжэ багахан һууринда яһала һайн соёлой байшан бии. Директорээр Наталья Семёновна Кондратьева хүдэлдэг юм. Энэ байшан халуун уһаар дулаасуулагдадаг. Тиимэһээ уһанай котёл, соргонууд заһабарилагдана, зарим тээнь шэнэлэгдэнэ. Һууринда залуушуул үсөөн. Энэ ушарһаа соёлой ябуулгануудые үнгэргэхэнь бэрхэтэй байдаг.

Аймагай түб — Хэжэнгэ һууринай соёлой байшан үбэлэй сагта хүдэлхөөр үшөө бэлэн болгогдоодүй. 1766 ондо баригдаһан нэгэ дабхар энэ байшан мүнөө болоходо багаданхай. Харалгын зал ойролоол 200 хүнэй һууритай юм. Гадна кружогуудые үнгэргэхэ тасалганууд дуталдадаг. Мүнөө сагай эрилтэнүүдтэ харюусамаар үргэн салуу байшан бариха тухай асуудал шухала дээрэ тооложоор болоо гэжэ һанагдана. Түхэреэн жэл соо соёлой байшанда ажал хүдэлмэри замхадаггүй. Элдэб кружогууд, уран һайханай коллективүүд, арадай театр эдэбхитэй хүдэлмэри ябуулдаг юм. Жэшээнь, республика дотороо үнихэнэй суурхаһан «Ургы» гэжэ дуунай хоор олон газарнуудаар ябажа, концертнүүдые ходо харуулжа байдаг. Тиихэдэ арадай театрай зохёохы коллектив һүүлэй үедэ «Тайшаагай ташуур», «Балжан хатан», «Хазаар хара һахал» гэжэ зүжэгүүдые эрхим һайнаар табиһан байна. Театрай коллективэй гэшүүд тушаа хэлэхэдэ, олонхидынь багшанар юм. Жэшээ болгон мэдээжэ багша Виктор Санжимитыпович Мункиные дурдахада болоно.

Хэжэнгын «Одон» гэжэ шулуун кинотеатрай баригдаһаар ,хэдэн жэл үнгэрөө. Тиимэһээ газаа, досооһоонь харахада, гоё һайханаар үзэгдэдэг. Кинотеатрай коллектив жэлэйнгээ түсэб ходо дүүргэжэ байдаг. Үнгэрэгшэ жэлдэ һайнаар хүдэлһэнэйнгөө түлөө коллектив дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаа һэн.

Намартаа Улаан-Үдэһөө тусхай комисси ерэжэ, аймагай соёлой байшангуудай үбэлэй сагта үрэ түгэсөөр хүдэлхын тула хэр зэргэ бэлэн болоһые шалгаха юм. Тиимэһээ соёлой байшангай коллектив бүхэн эдэ үдэрнүүдтэ дутуу дундануудаа усадхаха бэзэ гэжэ найдагдана.

С. ШОЙДОКОВА,
Хэжэнгын райгүйсэдкомой соёлой таһагай методист.
Д. ДАМБАЕВ,
манай корр.

...ИРК ГАЛНУУДАА НОСООХОНЬ

ТОЛЬЯТТИ. (Куйбышевска область). Городтоо цирк барюулхада «АвтоВАЗбанк» 600 мянган түхэригэй мүнгэ һо... Тэрэ цирк соонь нэгэ доро хоёр мянган харагшад ...аар хараалагданхай. Мүнөө үедэ тэрэнэй проект зо...оно, барилгашадтай хэлсээн хэгдэнэ. Тольятти хотодо ...үгшэд жэл тухай болоод, өөһэдынгөө цирк соо түрүү... үзэгдэлнүүдые хаража магад.

ТАСС.

Үглөөдэр — Совет киногой үдэр

АШАТА ҮҮРГЭНЬ ЕХЭ

Манай республикын гүрэнэй киносеть жэл бүри 15 миллион харагшадые киногоор хангажа байдаг юм. Байгша оной эхинһээ республикымнай хото, хүдөөгэй кинотеатрнуудта, соёлой байшангуудта болоод клубуудта 8 миллион үлүүтэй улад зон кинофильмнүүдые хараад байна. Ушарынь хадаа гэгээрэл, соёлой талаар хүн зоной улам бүри ургажа байгаа эрилтэнүүдые һайнаар хангаха, түрүү үзэл бодолой үндэр мэдэрэлтэйгээр тэдэниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ киногой искусствын удха шанар тон ехэ гээшэ.

Хүдэлмэрилэн тэрээшэнэй залуухан гүрэнэй саашанхай хүгжэлтэдэ, тэрэнэй олон тоото үндэһэ яһатанай эб нэгэтэ ажабайдалай һалбаран мандаха хэрэгтэ, киногой сэгнэшэгүй ехэ үүргэтэй байһые революциин вождь В. И. Ленин Совет засагай түрүүшын жэлнүүдтэ бодомжотойгоор сэгнэжэ хэлэһэн байдаг. Үнэхөөрөөшье арадай ажахын бүхы һалбаринуудай түрүү дүй дүршэл, ажабайдалдамнай ушардаг алдуу, дутагдалнууд экран дээрэ харуулагдажа, олонхидто мэдээсэгдэжэ, дамжуулагдана ха юм. Тэрэнэй ашаар улад зондо баримтата һургаал болоожо үгэдэг байна.

Дэлхэйн классическа болон манай үеын уран зохёолой эрхим һайн бүтээлнүүдые удхаар бэлигтэй режиссёр, операторнуудай байгуулһан уран һайханай фильмүүд, арад зо-

ниие хүнүүд ёһоной үндэр мэдэрэлтэйгээр хүмүүжүүлхэ эдэтэй ха юм.

Мүнөө хубилган шэнэдхэлгын үе саг кинематографиишье ажабайдалда, тэрэнэй хэмжээ ябуулгануудта нүлөөлнэ. Тиин экрануудта дээрэ дэлхэйн киногой эрхим хүн бүтээлнүүд, элдэб кинофестивальнуудта шагнагдаһан фильмүүд олоор харуулагдажа захаланхай. Урда тээнь тиимэ фильмүүд манай экрануудта дээрэ даншье һаа үсөөнөөр харуулагдадаг бэлэй.

Манай орон кинэостудинуудай ажахын тоосоондо оруулагдаһан ушараар саашадаа һонин удхатай, уран һайханай шэнэдхэлгын гүйсэдхэгдэжэ эхилһэн фильмүүдые манай экрануудта олоор гаргахын дэмжэгүй. Кинофильмнүүдэй удха шанар һайжаруулха талаар хэгдэжэ байгаа хэмжээ ябуулгануудай хажуугаар тэдэнэй нэрэнүүд болон буулгабаринуудые олошоруулжа, хүдөөгэй ажалшадые саг соонь хангаха гээшэ шухала байна. Шэнэ фильмүүдэй гаргагдаһан хэдэн һара, зарим ушарта жэлнүүдэй үнгэрһэн хойно тэдэнэй хүдөө нютагуудта хүргэгдэдэг байһые халагламаар юм. Энэ ушарые зарим тээ зайсуулха хэрэгтэ видеохаралга эмхидхэжэ эхилһэн. Тэдэнэй ашаар хүн зоной сүлөө саг улам һонирхолтой, аша туһатай болоно гэжэ эндэ хэлэлтэй.

Мүнөө үеын орон нийтэ экономикын, политикын ажабайдалда, үндэһэ яһатанай харилсаануудай амгалан табибанаар хүгжэжэ, гэгээрэл хүмүүжүүлгын, мүн хүн зоной һанал бодолой дэбжэлтэ ехээр нүлөөлдэг хэрэг болоно.

гээшэ. Эдэ бүхы хэрэг байдалай урагшатай байха хэрэгтэ киноискусствын ашагтайгаар нүлөөлхэ байһаниинь арсаашагүй. Тиимэһээ манай республикын кинопрокадай ажал ябуулга энэ эхэхэн удха шанартай болоно. Манай кино-видео-нэгэдэлэй эдэбхэтэй бүрэлдэхүүндэ анха түрүүшынхиеэ «Республикын кинопрокадай ажал ябуулгын социалис шэнэдхэлгын шанар» гэһэн темэдэ научно-практическа конференци үнгэргэгдэбэ һэн.

Улад зониие киногоор һайн шанартайгаар хангаха хэрэгтэ манай ажалша кадрнууд ехэ удха шанартай гээшэ.

дэ), Г. Г. Гороховская, З. В. Арестова, Т. Т. Лубсанова, Н. А. Жаркой (Захаамин), Д. Ш. Доржогутабай, В. М. Карпов (Хэжэнгэ), Н. И. Безрукова, А. Е. Алексеева, Л. Н. Макарова, С. Ш. Зурлова, В. Б. Новиков (Улаан-Үдэ) болон бусадые онсолон тэмдэглэлтэй байна. Эдэ нүхэдэй бултадаа России Федерациин Госкиногой Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагданхай, элбэр ажалдаа ханалгатайгаар хандажа, коллективүүдэйнгээ магтаал һайшаалда хүртэдэг.

Арадай ажахые хүбилган шэнэдхэлгэ хэрэгтэ аша туһатай түрүү дүй дүршэл болоод оюун бэлигээ, ухаан бодолой түйлатанууды тодо һонироор арад зондо нэбтэрүүлхэ аргатай киногой үүргые, тэрэнэй арга боломжонуудые хаа хаанагүй үргэнөөр хэрэглэхэ ёһотойбди.

Үглөөдэр тэмдэглэгдэхэ мэргэжэлэйнгээ һайндэрөөр республикынгаа киногой бүхы хүдэлмэрилэгшэдые халуунаар амаршалаад, ажал хэрэгтэнь амжалта хүсэнэбди.

Е. ЦЫДЕНОВА,
республикын киновидеонэгэдэлэй генеральна директорэй орлогшо.

НАҺАНАЙНЬ МЭРГЭЖЭЛ

Манай газетын эдэбхитэй хүдөө бэшэгшэ, поэт Дансаран Шагдарович Доржогутабай киномеханигаар бүхы наһаараа түрэл Хэжэнгынгээ Хөөрхэ нютагта ажаллажа байна. «Искусствануудай соонһоо эгээл шухалань болохо кино» гэжэ улад зониие хангаха хэрэгтэ ехэ габьяатай байһанайнгаа түлөө Дансаран Шагдаровичта СССР-эй кинематографиин отличник, Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэнүүдые хүртээнхэй юм. Тэрэшэлэн орлодосото ажаллажа байһанайнгаа түлөө нүхэр Д. Ш. Доржогутабай СССР-эй Госкиногой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотануудаар, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаһан.

Дансаран Доржогутабай урагшатай бүтээлтэй ажалайнгаа хажуугаар уншанхай хойшо республикынгаа соёлой хүгжэлтын асуудалнуудаар статья, корреспонденцинүүдые бэшэжэ, «Буряад үнэн» газетэдэ толилуулжа байдаг.

Мүн энэ нүхэрнай олон бодолой шүлэгүүдые абьяастайгаар бэшэжэ, аймагуудай болоод республикын газетэнүүдтэ, «Байгал» журналда хэблүүлдэг. Тэрэнэй бэшэһэн «Бүгын дуунай үе», «Болдонууд — ажабайдалай һудалнууд» гэһэн шүлэгүүдэй суглуулбари Буряадай номой хэблэлээр гаргагдажа, уншагшад олондо һайшаагдаа бэлэй.

Үглөөдэр тэмдэглэгдэхэ совет киногой — мэргэжэлтэ үдэрөөрнь халуунаар амаршалаад, уран хурса шүлэг, статьянуудаа олоор бэшэхыень Дансаран Шагдаровичта хүсэнэбди.

Б. НАМДАКОВ.

Д. ДОРЖОГУТАБАИ,
СССР-эй кинематографиин отличник

КИНОЛЕНТЭНҮҮД

Һара шэнги
Һаруул экран
Һанаан, зүрхым булядагаа,
Үнгын бодоп
Үлхэлдүүлжэ,
Үйлын ехээр туляагаа.
Экран дээрэ
Элшэтэн буудаг
Элдэб кинолентэнүүд—
Ажабайдалай
Амин һүлдэ
Арсалдаата үйлэнүүд!
Һайнш хэрэгүүд,
Һааршэ зурагууд—
Һанаан соогуур гулгаха.
Холын түүхэ
Холбоод шамтай
Хорбоотойшни тулгаха.
Баруунш гүрэнэй,
Зүүнш ороной
Бага, ехэнүүд «сонхо» руу,
Олон жэлдэ
Онон хаража,
Онсо, янзынь анхарааб.
Дэлгэр соёлой
Дээжэ болоһон
Дэлхэйн кинолентэнүүд,—
Урда, хойтын
Удха зааһан
Уласай холбоо—
«хүүргэнүүд!»
Табан түбиин
Талархамаар
Тайбан энхын шэнжэтэй,
Удха түгэс
Уран фильм
«Ургалха» гээшэ бэрхэтэй...
Шүүжэ үзэхэ
Шүүмжэлэн һэдэхэ—
Шүбгэ хурса хэлэтэншье,
[Шүдхэр абаг!]
«Шүлһэлгүй һаа»—
Шүрэбдэн хэрама
нюдэтэншье,—
Бодото байдал
«Боожолжорхёод»,
Болбосоруулжа бирахагүй.
Богони, богонёор,
«Баглаа» гүреэд,
Барюулжа зондо
шадахагүй!
Экран дээрэ
Элшэтэн буудаг
Элдэб кинолентэнүүд—
Дүүрэн тэмсэл
Дүрсэлэн үлхэбэшье,
Дүлэтэ шэдезрээ охорхон.
Дура, сэдьхэлэйм
Дуунууд шэнги—
Дууһашагүй — горхохон!

Улаан-Үдын Октябрьска райондо оршодог «Дружба» гэжэ үһээ туламa үндэр ехэ экрантай кинотеатр хадаа ниислэл хотымнай эгээн томо, болбосон түхэлтэй ордонгуудай нэгэн юм.

ОНСО ИЛГААТАЙ ОРДОНДО

Жара гаран онуудһаа хэдэн жэлдэ баригдажа байһан ехэ гэгшын кинотеатрайнгаа түргэхэнөөр лэ толлогдохые хото, хүдөөгэймнай хүн зон хүлеэгшэ бэлэй. Тиин 1967 оной октябриин 26-да «Дружба» кинотеатр ашаглагдажа эхилээ һэн. Сибирь болон Алас-Дурнын, мүн ороной бусадшье хизаар нютагуудһаа Зүүн Сибириин соёлой, технологическа институдуудта һурахаяа ерэһэн оюутанда гэжэ тэрэ үедэ шэнээр баригдаһан хамтын байранууд шадар һууринжаһан тэрэ кинотеатрай газаа, холын намарай тэрэ үдэшэ хүн зон хүл хөөрсэг боложо байгаагша бэлэй. Ушарынь хадаа тэрэ үедэ Ураалһаа эхилээд Номгон далай хүрэтэр нэмжыһэн Сибирь, Алас-Дурнын дайдада анха түрүүшынхиеэ үргэн энтэй экрантай кинотеатр манай Буряад сроной ниислэлдэ баригдаһан байгаа юм. Тиимэһээ тэрэнэй түрүүшын сеансда — «Диканька шадарай хуторта болоһон үдэшэнүүд» гэһэн үнгэтэ, юрэ бусын ехэ экран дээрэ харуулагдаха уран һайханай фильмдэ, срожо үзэхэ дуратайшуул хэмгүй олон һэн.

850 хүнэй багтаамжатай, улаан сэмбээр бүригдэжэ, дүрбэн дабхар гэрэй үндэртэ дүүлин ошоһон үндэр хадын эрид хормой шэнги түхэлтэй һууринууд дары эзэлэгдэжэ, тэрэ шэнэ кинотеатраймнай түрүүшын сеанс эхилээ һэн даа. Ал. Довженкын нэрэмжэтэ Киевэй киностудида буулгагдаһан дурсагдагша тэрэ үнгэтэ һайхан фильм хаража үрэ зүрхэеэ хужарлуулаа бэлэйбди. Номин талата Украинын дайдада болоһон ушар үзэгдэлнүүдые юрэ бусын, ехэ гэгшын сонхоор амиая даран һонирхожо хараа һэмди. Тэрэ сагта үргэн энтэй, үнгэтэ, уран һайханай фильмүүд байд гээд лэ «Дружба» кинотеатраймнай экран дээрэ харуулагдажа эхишаһан юм. Харин мүнөө тиимэ, тусхай ехэ хэмжээнэй экран дээрэ харуулагдаха фильмүүдэй хоморжоһондо халагламаар байдаг. Үргэн энгэй экранта (широкоформатка) фильм гээшэ киноискусствын техническэ арга боломжын хүгжэлтые гэршэлһэн баримта ха юм даа. Юрэдөө, тиимэрхүү кино хаража һууxада, зохёолой удха, тэрэнэй гүйсэдхэлгэ гэхэ мэтын хүндэ аргагүй абтасатай, һонирхолтой байдагынь аргагүй һэн. Жэшээлхэдэ, экранай нэгэ буланда ута бүреэтэй ташуураа үргэлөөд мал адуулжа ябаһан хүбүүнэй абяан тэндэһээл соностохо, экранай нүгөө буланда мөөрэжэ байһан эрээгшэн, тэндэһээл дуулдажа байха. Харин тэдэнэй дээрэ зэнхыһэн тэнгэриин аласта абьяастайгаар жэргэжэ байһан булжамуурай аялга үнэхөөрөөшье дээрэһээ соностожо байхал даа. Эдэ бүгэдые нэгэ доро адаглажа һууһан харагшад хадаа хүдөө хээрын үзэгдэлые нээрээшье газаа байһандал, толгойгоо үргэн, хүдэлгэн эльжээлэн хараха аргатай бэлэй. Үгышье һаа, экранай гүн соохоо сэхэ наашаа элижэ үнгэрһэн самолёдой гү, али нэрээд гараһан поездын абяан, ёнстойл хажуугаартнай үнгэрһэн мэтээр хойшоо ходорон ошохо. Эдэ бүгэдэ акустическа болон бусадшье аппаратурануудай орёо байгуулалмжын, тодхомжын ашаар бэелүүлэгдэдэг.

...Совет киногой Үдэрэй урда тээ Улаан-Үдын бусад кинотеатрнуудһаа болоод кинотүхеэрэлгэнүүдһээ онсо илгаатай, үргэн энгэй экранта, хуушанайнгаа дуратай кинотеатрай мүнөөнэй ажал ябуулгатай танилсахаяа ошоо һэм.

Дээдэ категориин нэрэ солотой «Дружба» кинотеатрай директор, «СССР-эй кинематографиин отличник» нэрэ зэргэтэй Ирина Иосифовна Левшенковатай нэн түрүүн уулзажа хөөрэлдэбэбди.

— Хоёр һара тухай болоод, кинотеатраймнай нээгдэһээр 23 жэл гүйсэхэнь гээшэ. Эдэ үнгэрһэн жэлнүүдтэ манай экранһаа хэдэн зуу мянган хүнэй совет болон хариин сронуудай фильмүүдые хужарлан раһыень мэдээжэ. Манай кинотеатр нэгэл залтай гээшэб даа. Үдэрэй 6—7 сеанс кино харуулнабди. Нэгэ сеансда дунда зэргээр 600—700, тэрээнһээ үсөөншье зон оролжо харадаг даа,— гээд Ирина Иосифовна хөөрөөгөө эхилнэ.

Нүхэр Левшенкова энэ театрай директорээр томилогдоһоор һаякай юм. Тиигэбэшье ойрын урда жэлнүүдтэ олзо оршынгоо талаар «газардаад» абаһан энэ коллективэй хэрэг ажалые шадамараар эмхидхэжэ, сэхэ харгыдань оруулалсаһан байха. Зүүн Сибириин соёлой институт дүүргэжэ, театрай режиссёрой мэргэжэлтэй болоһон Ирина Левшенкова ниислэл хотын хэдэ хэдэн кинотеатрнуудта методистаар, директорээршье ажаллажа, киногой хүдэлмэриин яһала дүршэлтэй болоһон нүхэр юм.

— Коллективнай 36 хүнһөө бүридэдэг. Тэрэ тоодо 6 киномеханик, 1 инженер, 6 контролёр, 4 кассир болоод методист, уран зураашa гэхэ мэтэ. «СССР-эй кинематографиин отличник» нэрэ зэргэтэй табан хүн эндэмнай ажаллана. Тиихэдэ кинотеатраймнай нээгдэһэн сагһаа хойшо, эндэ 23 жэлдэ сто һэтэ ажаллажа байһан ажалай ветерануудые бии. Тэдэнэй тоодо Мария Прокопьевна Шишкина, Тамара Григорьевна Пластинкина, Любовь Анатольевна Тишина, Евстолья Александровна Крохмалева, Ульяна Матвеевна Давыдова гэгшэд болоно. Жэшээлхэдэ, киномеханик Людмила Васильевна Русакова 1956 ондо Онохойдо ажаллажа эхилээд, удаань 1958 оноос «Эрдэм» кинотеатрта ажаллаад, 23 жэл саана эндэ ерэһэн юм. Энэ нүхэрэймнай «Ажалай дэбтэртэ» ганцал киномеханигаар гурбахан газарта ажаллаһан богонихон тэмдэглэл бии. Энэ ушар хадаа анхан шэлэһэн мэргэжэлдээ хүн гээшэ наһан соогоо үнэн сэхэ ябаһал, ажал хүдэлмэриин һайн бүтээсэ түйлэжэ, хүндэтэ ябадаг гээшын үгын бодото баримта болоно. Тиимэһээ Людмила Васильевна мэргэжэлэйнгээ талаар хүндэтэ нэрэ зэргэдэ, шагнал бэлэгүүдтэ хүртэһэн, манай коллективэй хүндэтэй хүнүүдэй нэгэн юм,— гэжэ Ирина Иосифовна хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ.

— Кинотеатрайтнай жэлэй олзо оршын түсэб хэды шэнээн юм?

— Үнгэрһэн жэлэймнай түсэб 698700 түхэриг юм һэн. Тэрээнээ дүүргээд, түсэбһөө гадуур 58000 түхэриг оруулаа һэмди. Байгша онойнгоо хахад жэлэй түсэб дүүргэнхэйбди,— гэбэ.

— Үргэн энгэй экрантай фильмүүд һүүлэй үедэ юундэ хоморжоо гээшэб? Тиигэжэ энэ кинотеатрнай «широкоформатна» гэһэн солоёо буурууланхайл...

— Энэ зүб ажаглалта. Үнэхөөрөөшье, ехэ экран дээрэ харуулагдаха тусхай фильмүүд тон үсөөн. Үнгэрһэн хабар лэ, Илалтын 45 жэлэй ойн һайндэртэ, дайнай ветерануудта түлөөһэгүйгөөр «Сталинград» гэһэн кино харуулаа һэмди. Юрэнхыдөө шэнэ фильмүүд үсөөдэнэ гэжэ сэхэ хэлэлтэй. Ушарынь хадаа кинолентэнүүдые олошоруулжа буулгабари хэдэг хоёр фабрика юундэшьеб хаагдаа һэн,— гэбэ.

«Дружба» кинотеатрай методист Лариса Борисовна Загузина шэнэ фильмүүдэй рекламно-бэлэдхэлэй хүдэлмэри амжалтатайгаар ябуулдаг байна. Энэ нүхэр һарын, кварталайнгаа түсэб табяад, коллективэйнгээ ажал ябуулгые олониитэдэ аша туһатай болгохые үргэлжэ оролдодог юм. Жэшээлхэдэ, залуушуулай дунда ниитын гурим журамай хуули сахилгые эрилтэтэй болгохо талаар Октябрьска районой техническэ мэргэжэлэй училищинуудтай нягта холбоо байгууланхай. Тиигэжэ тэндэхи болоод дунда һургуулинуудай һурагшадай хабаадалгатай киволекторинуудые эмхидхэдэг байна.

— Манай кинотеатрай байшан мүнөө үеын харагшадай эрилтэнүүдтэ гүйсэд харюусажа биранагүй. Тиимэһээ энэ байшандаа нэмэлтэ залгаануудые хоёр тээһээнь барюулха проект табигданхай,— гэжэ нүхэр Левшенкова хэлээ һэн.— Тиигэжэ ойрын ерээдүй сагта эндэмнай нэгэ доро 30 гаран хүнэй сайлаха, ундалха кафе, видеозал, түрэлхидтэеэ ерэһэн бага хүүгэдэй сеансын дүүрэтэр һамааржа, нааджа, амаржа байха тусхай таһалга гэхэ мэтэ бии болохо юм.

Б. ЖАНЧИПОВ,
манай корр.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: киномеханик Даниил Кваша ахамад инженер Михаил **ЗАМЯТИНТАЙ** хамта кинолентын шанар шалгана; «Дружба» кинотеатрай методист Лариса **ЗАГУЗИНА**; кассир **Н. А. БЕЛОУСОВА.**

В. ГАРМАЕВАЙ фото.

МОНГОЛ һайхан орондо

«МОНГОЛНЕФТЬ» КОМПАНИ

Монголой Арадай Республикада һая «Монголнефть» гэжэ нэрлэгдэһэн компани эмхидхэгдэбэ. Нефтиин хэбтэшэнүүдые бэдэржэ, хэрбээ амжалтын түйлагдаа һаа, тэрэниие малтажа эхилхэ гэһэн зорилго тэрэнэй урда табигданхай.

Монгол орон нефтепродуктнуудые мүнөө Советскэ Союзһаа абана ха юм. Тэндэхи мэргэжэлтэдэй тоолоһоной ёһоор, МНР-тэ жэлдээ 1—1,2 миллион тонно нефтепродукт хэрэгтэй. Хитадай правительствын тусхай мэдүүлгын үндэһөөр, Монгол оронтой хилэтэй Губи газартань жэл бүхэндэ 1 миллион тонно нефть абтадаг юм ха. Хитадай нефтиин хэбтэшэтэй газарнуудынь Монголой зарим районуудай газартал адлирхуу байна. Тиимэһээ, хэн мэдэбэ, нефть МНР-тэ олдожошье болохо.

ШЭНЭ ХЭБЛЭЛНҮҮД

Эндэ хэблэгдэн гарадаг газетэнүүдэй тоо үшөө хоёр нэрээр олошорбо. Монголой Ажалгүйшүүлэй болон Монголой шажан бурханда шүтэгшэдэй, гол түлэб Буддын шажантаниие нэгэдүүлэгшэдэй холбоонууд өөһэдынгөө газетэнүүдые гаргажа эхилбэ.

Ажалгүйшүүл газетээ «Алтан наран ба боро үдэрнүүд» гэжэ нэрлээ.

ХОРИГДОҺОН МЭРГЭЖЭЛ

МНР-эй Арадай Ехэ Хуралай Президиум эхэнэрнүүдые газар дорохи хүдэлмэридэ хабаадуулхые хорихо тухай Указ гаргажа, бүгэдэ зониие баярлуулба.

Энээнһээ хойшо монгол нэгэшье эхэнэр шулуу нүүрһэнэй шахта руу гү, али газар дорохи ямаршье зүйлэй шанаржуулгын хүдэлмэридэ хабаадахаяа болибо. Түрэлхиин һайхан табисууртай түрэһэн эхэнэр зон газар доро жаргалаа багтааж ядаад ородоггүй һэн. Һүүлшын үе хүрэтэр газарай гүн уруу срожо хүдэлжэ байһан эхэнэрнүүдтэ шэнэ Указай ёһоор хүнгэлэлтэнүүд хараалагдаба. Тодорхойлбол, газар доро хүдэлһэнэй табан жэлэй стажтай эхэнэрнүүд сагһаа урид пенсидэ гараха эрхэтэй болоо. Табан жэлһээ бага саг хүдэлэгшэд түрүүшын ондо ажалда оруулагдаха, пенсидэ гараха болоходоо, нэмэлтэ тэдхэмжэдэ хүртэхэ юм.

ХОЛЫЕ ХОЛО ГЭНГҮЙ...

МНР-эй правительствын урилгаар США-гай Гүрэнэй секретарь Джеймс Бейкер гэдэг Монгол орондо айлшаар ерээд, сагһаа урид һөөргөө бусаһан байна. Ирагай сэрэгүүдэй Кувейт гүрэниие эзэмдэн оропон ушарһаа боложо, тэрэ нютагаа бусаа бшуу. МНР США хоёрой хоорондо дипломатическа харилсаа холбоон 1987 ондо тогтоогдоһон байна. Дж. Бейкерэй мэдүүлһэнэй ёһоор, айлшалгань амжалтатайгаар, ашаг үрэтэйгөөр үнгэрөө.

(«НОВОСТИ МОНГОЛИИ» газетэһээ).

ХИЛЫН СААНАҺАА
ТАСС АПН

ДЕЛИ. Энэдхэгэй ниислэл хотодо хүсэ ехэтэй бомбо тэһэлэгдэжэ, табан хүн ...үлаа, үшөө 25 хүн шархатанхай госпитальнуудта ...үулагдаа. Делиин хойто ...ын районуудай нэгэндэ ...оршодог индуис сүмэ соо тус ...ноо табигдаһан байгаа гээд ПТИ агентство мэдээсэнэ. Кришна бурханай түрэһэн үдэртэ зорюулагдаһан индуис һайндэртэ һүниин тэн багаар зоной сугларжа эхилхэ багаар энэ аюул тохёолдоһон байна.

СОФИ. Эдэ хоолой гол эд хэрэгсэлнүүдые карточкын гуримаар хубаарилдаг болохо гэжэ Софи хотын засагаархид шиидэбэ. Тус шиидхэбэри байгша оной сентябриин 1-һээ хүсэндөө оруулагдаха. Болгариин худалдаа наймаанай болон хангалгын министр Екатерина Миронова БТА агентствын корреспондентдэ энээн тухай мэдээсэбэ.

УЛААН-БААТАР. «Монголой нюуса тобшо» гэжэ түүхэтэ-соёлой зохёол дэлхэйн литературада шухала һуури эзэлдэг юм гээд ТАСС-ай корреспондент Ким Болдохонов Улаан-Баатарһаа мэдээсэнэ. МНР-эй Наукануудай академиин вице-президент С. Норовсамбу тус зохёолой бэшэгдэһээр 750 жэлэй ойдо зорюулагдаһан тусхай сесси дээрэ үгэ хэлэхэдээ, иигэжэ мэдүүлһэн байха юм. Энэ баярай ой ЮНЕСКО-гэй шиидхэбэреэр үнгэргэгдэнэ.

Энэ үйлэ хэрэгтэ зорюулагдаһан уласхоорондын эрдэмтэдэй конференци боложо, августын 16-да хүдэлмэриеэ түгэсхэбэ. Гадаадын 26 гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд тэрээндэ хабаадалсаба. Тэрэ тоодо Советскэ Союзай бүлэг эрдэмтэд байлсаба.

«Энэ агууехэ зохёолой бии болоһонһоо хойшо үнгэрһэн олон зуун жэлнүүд соо түрүүшынхиеэ иимэ ехэ конференци үнгэргэгдэбэ»,— гэжэ Монгол хэлэ шудалагшадай уласхоорондын ассоциациин генеральна секретарь Ш. Бира ТАСС-ай корреспондентэй уулзахадаа онсолон заагаба. Дэлхэйн арадуудай эрхим зохёолнуудай суглуулбари соо «Монголой нюуса тобшо» гаргаха гэһэн дурадхал тус конференци дээрэ оруулагдажа, бултанай зүгһөө халуун дэмжэлгэдэ хүртэбэ.

ВАШИНГТОН. Холбоото Штадуудта байдаг Советскэ Союзай коммерческэ түлөөлэлгэнүүдэй гэшүүдэй тоо хизаарлаха тухай шиидхэбэрие болюулха талаар президент Джордж Бушай хэһэн мэдүүлгэ США-гай ниислэл хотодо тараагдаба. «Бизнесэй хэрэг эрхилхэ эрхэтэй совет зоной тоо хизаарлаха тухай шиидхэбэри болюулбаб. СССР-тэй харилсаа холбоонуудаа улам һайн болгохо талаар манай ябуулжа байһан политикын оршом соо энэ алхам хэгдэбэ. Гадна Советскэ Союзтай худалдаа наймаанайнгаа харилсаануудые улам үргэдхэхэ дуратай байһыемнай энэ гэршэлэн харуулна»,— гэжэ Джордж Бушай мэдүүлгэ соо онсолон заагдана.

Энэ алхам гансашье совет хүнүүдтэ США-да бизнес хэхэ арга олгохо бэшэ, мүн американ бизнесменүүдтэ үргэн харгын нээгдэхэдэ нүлөөлхэ гэжэ тэрэ хэлээ.

БУДАПЕШТ. Һүүлэй жэлнүүдтэ Венгридэ үнэ сэнгэй ургалта жэл бүри 16—17 процент болодог һэн. Харин байгша ондо тэрэнь 30 процентдэ хүрэхэнь гэжэ мэргэжэлтэд багсаамжална. Тиигэжэ нэн түрүүн пенсионернууд, олон хүүгэдтэй айл бүлэнүүд үгытэй зоной тоодо ороxо болобо.

Инфляци хадаа Венгридэ тогтоһон социальна түгшүүрилтэй байдалай гол шалтагаан болоно. Хэдэн жэлэй урда тээ энээн тухай газетэнүүдээр дуулаа һаа, харин мүнөө өөһэд дээрээ мэдэржэ байна. Тиин мүнөө магазинуудта хэдэн һара гү, али хэдэн недели үнгэрөөд, сэнгүүдээ шэнээр бэшэхэ хэрэг гарана. Үсэглэдэр худалдажа абаха аргатай юумэеэ мүнөө зарим хүнүүд абаха аргагүй болонхой. Гэхэ зуура эдээ хоол орёоһон саарһан дээрэ сэнгүүдые бэшэхэеэ болижо, магазинда тусхай этикеткэ дээрэ сэн заадаг болонхой.

Зарим предприятинуудай үлүү гаратараа томодхогдоһон байдал, гүрэнэй бюджедэй дуталдалга инфляциин гол шалтагаан болоно. Жэшээнь, нэгэ гү, али хэдэн томо предприяти дэлгүүр дээрэ өөһэдынгөө бата байдал хэрэглэжэ, хямда сэнтэй зарим эд бараанда сэн нэмэжэрхихэ, үгышье һаа, хямда бараа гаргахаяа мартажархидаг байна. Иимэ байдалые гуримшуулхын тула ороной правительство али болохо хэмжээнүүдые абана.

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ hОНИН

ФЕСТИВАЛИИН ГАЛНУУД НОСООГДОНХОЙ

Августын 23-hаа сентябриин 2 болотор совет-американ театрально-экологическа «Байгал-Мичиган: нуурнуудые абарая» гэhэн нэгэдэхи фестиваль республика дотор үнгэргэгдэнэ. Фестивалиин түрүүшын үдэр арадай депутадуудай Улаан-Үдын горсоведэй Ехэ зал соо хүндэтэ айлшадтай уулзалга болоо юм. Горсоведэй түрүүлэгшэ В. К. Кукшинов уулзалга нээжэ, зал соо сугларhан Буряад ороноймнай эрдэмтэдые, соёлшодые, медицинын, промышленна предприятинуудай түлөөлэгшэдые айлшадтаяа танилсуулба. Американ бүлэгые Иллиной-ород театральна ассоциациин түрүүлэгшэ ба тус фестивалиие эмхидхэлсэгшэ Дайан Олмен хүтэлбэрилжэ ерээ.

— Үнгэрэгшэ жэлэй декабрь hарада Улаан-Үдын залуушуулай театрай түлөөлэгшэ Анатолий Баскаковай США-да ерэжэ, намтай хөөрэлдэхэдөө, иимэрхүү фестиваль үнгэргэхэ хүсэлэнтэйгөө мэдүүлхэдэнь, би тэрэ үедэ уран зохёолшо Вильям Маккибенай оршон тойронхи байгаалияа хамгаалха тухай номыень уншажа hуугааб. Тиимэhээ нуурнуудые аршалан хамгаалха гэhэн нангин эрмэлзэлдэ гансата абтажа, үүсхэлыень халуунаар дэмжээ hэм,— гээд госпожа Дайан Олмен хөөрэнэ.— Улаан-Үдэдэтнай гурбадахияа ерэбэб. Түрүүн ерэхэдээ, таанадта нэгэ айлшаниие асараа hэм, хоёрдохи ушарта — хоёр хүниие, харин мүнөө аяар 48 хүниие асарбаб.

Американ уран зохёолшо Вильям Маккибен университедтэ медицинэ заадаг hамгантаяа, Чикаго хотын уhа сөөрэм сэбэрлэдэг агентствын директор Николас Мелас, энэл эмхиин хоёр инженер, эрдэмтэдэй талаhаа — Иллинойско университедэй шэнжэлгын лабораториин директор, профессор Вольфганг Бёрнер, энэл университедэй политическэ эрдэмэй факультедэй профессор Бойд Киннан, медигүүд — Чикаго хотын просветириан эмшэлгын түбэй гинекологическа отделениин менеджер Сьюзан Килбург, Оклахома штадhаа медицинын доктор Ховард Страсснер, Индиана штадhаа медицинын доктор Хэролд Биггер, американ гурбан театральна коллективэйхид ерээ. РСФСР-эй театральна ажал ябуулагшадай холбооной секретарь В. Г. Урин, Хельсинки хотын КОМ театрай ахамад режиссер П. Милонов, Москвагай хүгжэмтэ «Третье направление» театр, Б. Саркисовой театральна бүлэг, Баруун-Урда зүгэй театр-студи (уран hайханайнь хүтэлбэрилэгшэнь В. Белякович), Пермиин залуушуулай театр мүн лэ ерэлсээ. Американ медигүүд эхэнэрэй нарайлхада хэрэглэгдэдэг электронно түхеэрэлгэ хотымнай нарайлалгын гэрнүүдтэ бэлэглэбэ.

Айлшад больницануудые, этнографическа музей, хотын сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүдые хараа юм. Эдэнэр мүнөө Байгал далайн эрьедэ хүдэлмэриеэ үргэлжэлүүлнэ. Газарай, Уhанай, Галай, Агаарай, Эб найрамдалай үдэрнүүд эндэ үнгэргэгдэхэ юм. Иигэжэ совет ба американ түрүү бодолтон оршон тойронхи байгаалияа хамгаалха талаар дүй дүршэлөөрөө хубаалдан, хүсэ шадалаа хамтадхаха болоно. 1988 ондо Чикаго хотын ажаhуугшадай 12 процент хүн зон тахал үбшэнэй тараhан муухай уhа хэрэглэжэ, наhа бараа бэлэй. Хотын хүтэлбэрилэгшэд, эрдэмтэд Миссисипи мүрэнэй уhые ондоо хобоогоор урдахуулжа, нуур, сөөрэмүүдые дууhан сэбэрлэhэн алдартай. Тиимэhээ гадаадын айлшадай дүршэл энэ талаар ехэ.

Одото-эреэн американ, балта, хадууртай улаан манай тугууд Байгал далайн эрьедэ намилзан, эндэ зүбшэн хэлсэлгэнүүд, «түхэрээн столнууд» үнгэргэгдэнэ. «Солнечный журавль» (Чикаго, Зүүн зүгэй театр), «Остров ангелов» (США, УИЧ театр), «Высший суд» (Москва, соёлой институт) гэхэ мэтэ зүжэгүүд харуулагдана. Эдэ зүжэгүүдые улаанүдөөрхиншье августын 30-hаа эхилжэ хараха аргатай юм.

И. ГОМБОИН.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Чикаго хотын уhа сөөрэм сэбэрлэдэг агентствын директор Н. Мелас уулзалгын үедэ.

Ж. ХАЛБАЗЫКОВАЙ фото.

ОРОНГОДО

«ӨӨРӨӨ ӨӨРТӨӨ ГЭР БАРЯАБ»

—иигэжэ омогорхолтойгоор хэлэхэ зон Оронгодо олон. Һүүлшын жэлнүүдтэ зуугаад гэр бүлэ гүрэнэй урьhаламжа абажа, түрэлхидэйнгээ, нүхэдэйнгөө туhаламжаар шэнэ үргэн, салуу модон гэрнүүдые баряа юм. Прораб Р. С. Айдакеевэй хэлэhэнэй ёhоор, совхоз ажалшадтаа 80.000 түхэригэй урьhаламжа үгөө. Байгша ондо нютагай арбан зургаан гэр бүлынхид өөhэдтөө гэрнүүдые барина. Совхозой дирекцидэ үшөө хорин мэдүүлгэ оронхой. Механизатор Бимба Улзытуев, Валерий Юмов, Август Санжиев, Жаргал Цыденов, Пүрбэ Кишектуев, Александр Муруев, Жаргал Раднаев ба бусад гэр бүлөөрөө ордон гэжэ нэрлэмээр гоё hайхан гэрнүүдые толлоо.

— Гэр барихань хүндэ гү?— гээд Бимба Улзытуевhаа асуунаб.

— Ажахы бүхы хүшэр хүндые өөр дээрээ даажа абаа. Би совхозhоо 3000 түхэригэй урьhаламжа абаа hэм. Ажахын мэдэлэй газар дээрэ хэрэгтэй хэмжүүрэй модо өөрөө унагаагаад, пилорамада брус болгон хюрөөдүүлээб. Совхоз элдэб техникын талаар намда туhалаа. Хоёр жэлэй туршада гэр бэряаб. Һарын амаралта, хоёр hарын забhарлалта гэхэ мэтые абажа, ажалладаг байгааб. Үбгэн аба, эсэгэмни туhалаа. Мүнөө малай дал, сарай гэхэ мэтые яаралгүйгөөр бодхооноб. Шэнэ гэртэмни гансал шэрдэхэ, сагаадаха хүдэлмэри үлөө. Гурбан үхибүүтэйб,— гэжэ Бимба хөөрэнэ.

ШЭНЭ СААД МҮНДЭЛХЭ

3500—4000 ажаhуугшатай энэ нютагта оройдоол 50 hууритай үхибүүдэй саад бии. Харин hаяшаг эндэ 140 hууритай багашуулай саад бариглдажа эхилбэ. Александр Дамбаев, Бимба Бимбаев, Юрий Ошоров, Мүнхэ Халзанов, Алексей Полусуров гэгшэд эндэ барилга хэнэ. Хоёр дабхартай, бассейнтэй энэ hайхан саадта нютагай багашуул амарха, наадаха бүхы арга боломжонуудтай байхал. Ажал оложо ядадаг эхэнэрнүүдтэшье hайн болохо. Хүмүүжүүлэгшэд, нянинууд, поварнууд гэхэ мэтээр олон ажалшад эндэ хэрэгтэй болохо ха юм. Шэнэ жэлhээ спортивна залтай 300 hууритай соёлой шэнэ байшан эндэ баригдажа эхилхэнь.

О. ЕШЕЕВА.

Ивалгын район.

ТЕЛЕВИЗОР БОЛОН ПУТЁВКООР ШАГНАГДАБАД

ЛКСМ-эй республиканска комитедэй ба республикын агропромсоюзай правлениин бюро ниитын малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ талаар дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолжо, hүнэй фермэнүүдэй дунда манай районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой Дэдэ-Юрөөгэй фермэ түрүү hуури эзэлбэ гээд соносхоо. Энэ коллектив үбэлэй шэрүүн хаhада hү hаамые доошолуулангүй ажаллаа юм. Иигэжэ ажалша бэрхэ фермынхидтэ мүрысөөнэй шан — үнгэтэ телевизор барюулагдаба.

Энэл мүрысөөндэ районоймнай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Тохойн hүнэй фермын комсомол-залуушуулай коллектив хоёрдохи hуури эзэлээ. Югослави аяншалха путёвкоор эдэнэр шагнагдаба.

В. ВАСИЛЬЕВ.

Сэлэнгын район

БАРИЛДААШАДАЙ ХҮСӨӨР — МАГАЗИН

Түнхэнэй районой Галбай нютагта шэнэ магазинай фундамент табигдана. Энэ магазиниие 7-дохи ДЮСШ-гай тренернүүд ба нютагай залуушуул барина. Барилдаанай отделениин ахалагша тренер Намсарай Жабаевич Байдаев барилгашадай бригадир болоо. Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар СССР-эй спортын мастер Зан Арименов, классическа барилдаагаар СССР-эй спортын мастер Николай Палкин, районой хүсэтэйшүүлэй нэгэн Намсарай Манзаракшеев гэгшэд эндэ хүдэлнэ.

— Байгша оной май hарада нютагаа ерэхэдэмнай, «Мир» колхозой партийна организациин секретарь Владимир Сыремпилов нютагтаа магазин барихыемнай дурадхаа, гүйгаа hэн,— гэжэ Намсарай Жабаевич хөөрэнэ.— Нютагаархиндаа туhалха эрмэлзэлтэй бидэнэр энэ дурадхалыень тогтоон абажа, зүбшөөбэбди. Бригададамнай дүй дүршэлтэй барилгашад бии. Барилгын материалнуудые саг соонь асаржа, бидэндэ хэрэгтэй зүйлнүүдые асаржа байhалнь, хүдэлмэреэ шанар hайнтайгаар хэхэбди гээд мэдүүлнэб.

Спортсменүүдэй үгэдөө хүрэхэ байhандань этигэмээр.

В. СЫДЕЕВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ
Мүнөөдэрэй номерто

«Оршон тойроноо, амгалан байдал хамгаалха» — «Байгал—Мичиган: эдэ нуурнуудые хамгаалая» гэhэн совет американ түрүүшын фестиваль дээрэhээ хэгдэhэн тэмдэглэлнүүд газетын мүнөөдэрэй номерой нэгэдэхи хуудаhанда үгтэбэ.

«Хүнэй зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэхөөр» — редакторай колонко иимэ гаршагтай.

Мүнөөдэр — Шахтерой үдэр. Шулуун нүүрhэ малтагшадай мэргэжэлтэ hайндэртэ зорюулагдаhан материалнуудай суглуулбари — уншагшадай анхаралда.

Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. Н. Рыжков: СССР-эй бүхы газар дайда дээрэ сүлөөтэ дэлгүүр тогтоолго—манай зорилго.

Улаан-Үдын дулаанай сетьнүүдэй директортэй хэhэн хөөрэлдөөн. «Хүйтэн байха гэжэ дахинаа «найдуулна» гэhэн гаршагтай.

Буряадай АССР-эй бүрин эрхэтэ байдал тухай декларациин проект тушаа түүхын эрдэмэй доктор Г. Л. Санжиевай hанамжануудтай танилсахат.

Национальностьнууд хоорондын харилсаанууд: шиидхэгдээгүй асуудалнууд болон hанамжанууд» гэhэн ниитэ гаршаг доро Баунтын районhоо абтаhан «Хэр угаймнай газарнуудые бусаагыт» гэhэн бэшэг номерто толилогдоо.

Улаан Тугта Забайкальска хилын харуулай округой 60 жэлэй ой августын 27-до гүйсэхэнь. Алдарта ойн баярые угтуулан. «Хилын харуулда» гэhэн фоторепортаж энэ номерто толилогдобо.

Городой шиидхэгдээгүй асуудалнууд. «Трамвайгаар ябаха мүнөө үедэ хэдытэ гээшэб?» —Л. Зандановагай статья.

МВД-hээ МЭДЭЭСЭНЭ

Байгша оной августын 13-hаа 20 хүрэтэр республика доторнай 188 гэмтэ ябадал үзэгдэбэ. Тэдэнэй дунда хүниие алаhан 5 ушар, хүндөөр гү, али дунда зэргын хүндөөр 10 хүндэ гар хүрэгдөө, хэдэн хүн хамтаран доботложо, 8 хүниие тоноо, 16 хорото хулиган ааша гаргагдаа, ниитын зөөри хулууhан 16 үзэгдэл болоо, эрхэтэдэй хубиин 83 машина хулгайда ороо.

Кабанскын районой Каргино hууринда эрхэтэн М. Т. Ширяев хамта архидажа hууhан М. гэдэгтээ хэрэлдээд, хутагаар хадхаад баригдаа.

Тэрэл үдэр Улаан-Үдын «Кристалл» заводhоо 11 шэл архи гаргаха гэжэ ябаhан А. Н. Стерликов балшыса баригдаhан байна.

Ивалгын районой Оронго hууринда ажаhуугшадай нэгэн июль hара соо районойнгоо ОВД-дэ хандахадаа, «Восход» гэжэ мотоциклайнгаа хулгайда ороhониие мэдүүлээ hэн. Тэрэ эрхэтэн мотоциклаа олохо найдалаа алдаад шахуу байгаа юм. Районой милициин хүдэлмэришэнэй hайгаар тэрэнь hая олдобо. Эрхэтэн Э. С. Бартанов мотоцикл хулууhан байшоо.

Хамтын «Профсоюзник» гэжэ саадhаа августын 17-до хулгай хэhэн сэрэгэй алба хаагшад О. В. Копветов, Ю. А. Кудрицкий, А. В. Соляков, В. И. Федосеев гэгшэд баригдаба.

Баргажанай-Адагай гортопой С-100 түхэлэй трактор жолоододог П. П. Белокопытов hогтуугаар «КамАЗ» машинын жолоошон Н. М. Якушкиниие дайраhанинь, тэрэнь наhа барашоо. Белокопытов айhандаа тэрьелшоо.

«Улаан-Үдэ — спиртзавод» гэhэн дардам харгыгаар хүбиингаа ГАЗ-24 машинаар гүйлгэжэ ябаhан Р. Л. Иукуридзе урбалдашоо. Тиихэдээ өөрөө ехээр гэмтэжэ наhа бараа, харин хамта ябаhан хүниинь ээмээ хухарhан байна.

Прибайкалиин районой Нестеровэ hууринда ажаhуугша А. Г. Шакуев августын 18-да дахинаа гэмтэ ябадал гаргажа 16 калибрай буугаар эрхэтэн А. гэгшые буудажа алаад, hүүлээрнь өөрыгөө хороожорхёо.

Августын 19-дэ Улаан-Үдэдэ үзэгдэбэ гэбэл: колхозно түбэй дэлгүүр дээрэ эрхэтэн М. Н. Маерчуков хулиган ааша гаргажа, эрхэтэн В. гэгшые сохёо. Тэрэ баригдаа.

В. В. Елизарьева үбгэнтэеэ хэрэлдээд, тэрэнээ хутагадажархёо. Үбгэниинь больницада наhа бараа.

Үнгэрhэн долоон хоногой хугасаа соо харгы замда 25 авари боложо, 5 хүн наhа бараhан байна. 35 хүн, тэрэ тоодо 5 үхибүүн хүндөөр гэмэлтээ.

Дурдагдаhан үе соо захиргаанай хуули ёhо эбдэhэн 639 хүн Улаан-Үдэ хотын районуудай сэдкомуудай дотоодын хэрэгүүдэй таhагуудта асаргдаhан байна.

Буряадай АССР-эй МВД-гэй пресс-бүлэг.

ТЕЛЕВИДЕНИ

АВГУСТЫН 27-hоо СЕНТЯБРИИН 2 ХҮРЭТЭР

ПОНЕДЕЛЬНИК, 27
СОВЕТ КИНОГОЙ ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35—«Лифт для промежуточного человека»—телевизионно 4 серитэй уран hайханай фильм. «Федька»—1-дэхи үзэгдэл. 10.15—Футболой шэнжэлэл. 10.45—«Ород хатар»—хатарай уран hайханай бүлгэмүүдэй ансамбльнуудай концерт. 11.35—«Зүүн Сибирь»—киножурнал. 11.45—Швециин радиогой хоорой концерт. 12.30—«Ан амитадай аймаг». 13.30—Время. (14.10 час болотор). 17.15—Үхибүүдтэ зорюулагдаhан дамжуулга (немец хэлэнэй хэшээлтэйгээр). 18.15—«Вавака» — баримтата фильм. 18.25—Фестивалиин шэнжэнүүд. 18.55—Бидэ ба экономико. 19.30—Время. 20.00—«Приключения растений»—телевизионно олон серитэй эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 7-дохи сери. —«Скажи, где ты живешь?». 20.25—Футболой шэнжэлэл. 20.55—«Дуун-90». 22.00—Время. 22.30—Коллаж. 22.35—Кинопанорама. 00.15—ТСН.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.40—«Образ»—аха классай hурагшадта зорюулагдаhан уран зохёолой дамжуулга. 10.35—«Календарь хэн зохёогооб?». 11.05—А. Франс. «Пчелка». Моссоведэй нэрэмжэтэ гүрэнэй академическэ театрай фильм-зүжэг. 13.40 — 18.05 — Забhарлалга. УЛААН-ҮДЭ. 18.05—«Как стать кинозвездой»—баримтата фильм. 18.25—Бай... — «Зүүн Сибирь» — ...нал. 19.00—Микрофо... гэгдөө. Совет киногой... зорюулагдаhан ту... жуулга. 19.40—«Ера... гэдэй бүхэсоюзна... киножурнал. 19.50—... намжа». Академик ...ручевой нэрэмжэтэ ... музейн 100 жэлэй ойдо... лагдаhан дамжуулга ... 13-най дамжуулга ... 20.50—Соносхолнууд ... ВА. 21.00—«Амгалан ... ты, багашуул!». 21... ламжа эрид дууданаб... —Коллаж. 22.20—М. «Чудаки»—телевизионно... зүжэг.

ВТОРНИК, 28.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.3,—«Лифт для промежуточного человека»—уран hайханай фильм. «Федька»—1-дэхи үзэгдэл. «Начальник»—2-дохи үзэгдэл. 10.45—Кинопанорама. 12.25—Үхибүүдтэ зорюулагдаhан дамжуулга (немец хэлэнэй хэшээлтэйгээр). 13.25—Коллаж. 13.30—Время (14.10 час хүрэтэр). 17.15—Амар мэндэ, хүгжэм! 18.15—Эрдэмэй hонин. 19.00—Политическэ хөөрэлдөөн. Хүнэй хуулиин ба социальна талаhаа хамгаалагданги байха тухай. 19.30—Время. 20.00—Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 20.10 «Приключения растений»—уран hайханай фильм. 8-дахи сери—«Третье царство». 20.35 —«Немецүүд—ородууд» гэhэн түхэреэн стол. Хэлсээнэй баталгдаhаар 20 жэлэй ой. Баруун Германиин ЦДФ-эй телевидениин редакциин ахамад редактор доктор Гвидо Кнопп дамжуулгые хүтэлхэ. 21.20—«Лифт для промежуточного человека»—уран hайханай фильм. «Федька»—нэгэдэхи үзэгдэл. 22.00—Время. 22.30—«Ковбой»—фильм-балет. 22.50 —«Үгэ» гэhэн литературно-уран hайханай программа. 00.50—ТСН.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Үхибүүдтэ зорюулагдаhан дамжуулганууд. 9.40—«Веселые медвежата». С. Образцовой хүтэлбэри доро гүрэнэй түбэй куклануудай театрай зүжэг. 10.35 —Л. Иванова ород арадай дуунуудые гүйсэдхэхэ. 10.45—«Приключения в каникулы»—үхибүүдтэ зорюулагдаhан фильм. 1-дэхи сери (ЧСФР). 11.55—Ритмическэ гимнастика. 12.25—«Нежность к ревущему зверю»—телефильм. 1-дэхи сери. 13.35—17.55—Забhарлалга. УЛААН-ҮДЭ. 17.55—«Кто за?» —баримтата фильм. 18.55—Байгал. 19.10—«Байгал шадарай нютагуудта». Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Агропромышленна ко... ба эдеэ хоолой асууд... талаар саг үргэлжэлк... гэшүүдтэй, арадай де... тай уулзалга. 19.55—... дөөн». Уоянай леспр... директор В. П. ... ажалhаань хуули бус... гаhан тухай. 20.35—Бу... ряадаар). 20.55—... нууд. МОСКВА. 21.0... лан нойрсогты, ба... 21.15—Хүнгэн атлетик... пын чемпионат. Юг... дамжуулагдаха. 22.0... дуун. 22.30—«Без стра... река»—баримтата филь... —«Три ненастных дн... визионно уран ... фильм (Лентелефильм)...

СРЕДА, 29

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35—«Лифт для промежуточного человека» — уран hайханай фильм. «Начальник» —2-дохи үзэгдэл, «Товарищ Архипов»—3-дахи үзэгдэл. 10.45—«Үгэ» — литературно-уран hайханай программа. 12.45—Поэт М. Матусовскиин дурасхаалда. 13.30—Время. 17.15—Хүгжэмэй уутаhаа. И. Брамс. Оркестртэй хамта скрипкэ дээрэ наадаха концерт. 17.55—«Следы»—баримтата фильм. Бадхызска заповеднигэй асуудалнууд тухай. 18.15—«Тимка и Димка»—мультфильм. 18.25—Үхибүүдтэ зорюулагдаhан дамжуулга (англи хэлэнэй хэшээлтэйгээр). 19.30—Время. 20.00—«Приключения растений»—телевизионно фильм. 9-дэхи сери—«Дайн гү, али эб найрамдал гү?» 20.30—«Хүн ба хуули». 21.30—«Лифт для промежуточного человека» — уран hайханай фильм. «Начальник»—2-дохи үзэгдэл. 22.00—Время. 22.30—Коллаж. 22.35—Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 22.45—«Глембаи». 3 серитэй телевизионно уран hайханай фильм. 1-дэхи сери (Югослави). 23.30 —«Урдамнай Гэгээн найдалай хушуун». 00.30—ТСН.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.20—Е. Шварц. «Золушка». Е. Вахтанговай нэрэмжэтэ гүрэнэй академическэ театрай фильм-зүжэг. 10.55—«Приключения в каникулы»—үхибүүдтэ зорюулагдаhан фильм. 2-дохи сери. 12.00—«Единственный шанс»—телевизионно баримтата фильм. Бакулевай нэрэмжэтэ зүрхэ-hудалай хирургиин институдай хүдэлмэри тухай. 12.30—«Нежность к ревущему зверю»—2-дохи сери (дабтагдаха). 13.40 —17.35—Забhарлалга. УЛААН-ҮДЭ. 17.35—Баримтата фильмүүд. 18.15—Байгал. 18.30—Хүдөөгэй ажалшадта зорюулагдаhан Буряадай Гостелерадиогой арад... рументнүүдэй оркестр... церт. 19.20—«Хамтад... жо үзээбди». 20.00—... шухала удха шанар... —«Шалгалта». Забайк... лэ сахигшадай 60 ж... 21.35—Соносхолнууд. ... 21.40—«Амгалан ... багашуул!» 22.00—... 90». Джон Леннонэй ... хаалда зорюулагдаhан ... валь. Донецкhээ ... даха. 24.00—Футбол... ёhоной уулзалга. СС... Румыниин командану... ха. В. И. Ленинэй н... Түбэй стадионhоо д... хэгдэхэ.

ЧЕТВЕРГ, 30

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.30—«Лифт для промежуточного человека»—уран hайханай фильм. «Товарищ Архипов»—3-дахи үзэгдэл, «Вопиющая справедливость»—4-дэхи үзэгдэл. 10.45—«Хүн ба хуули». 11.45—«Московский» совхозой соёлой байшан соо композитор О. Ивановтой уулзалга. 12.25—Үхибүүдтэ зорюулагдаhан дамжуулга (англи хэлэнэй хэшээлтэйгээр). 13.25—Коллаж. 13.30—Время. 17.15—«Руди в гостях»—үхибүүдтэ зорюулагдаhан фильм Венгри. 18.15 — «hургуули»—баримтата фильм. 18.45—«...16-тай ба дээшэ наhатайшуулда». 19.30—Время. 20.00—«Совет патриот» — киножурнал. 20.10 — Түбэй телевидениин алтан жасаhаа. И. Л. Андронниковой хөөрөөнүүд. 21.15—«Лифт для промежуточного человека»—уран hайханай фильм. «Товарищ Архипов»—3-дахи үзэгдэл. 22.00—Время. 22.30—«Глембаи»—уран hайханай фильм. 2-дохи сери. 23.10 —Оперодо дуратайшуулай телевизионно клуб. 00.20—ТСН.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.20—«Образ»—аха классай hурагшадта зорюулагдаhан уран зохёолой дамжуулга. 10.00—Манеж дээрэ—hарлагууд. 10.30—«Три банана»—мультфильм. 10.45—«Приключения в каникулы»—үхибүүдтэ зорюулагдаhан фильм. 3-дахи сери. 12.00—Ритмическэ гимнастика. 20.30—«Нежность к ревущему зверю»—3-дахи сери. 13.35—17.35—Забhарлалга. УЛААН-ҮДЭ. 17.35—«За синей птицей»—баримтата фильм. 18.05—«Танай бэшэгүүдээр». 18.35—Байгал. 18.50 —«hургуули: мүнөөн... ба ерээдүй». Буряад... эй арадай эрдэм h... министр С. Д. Намса... лон республикын ... дамжуулгада хабаада... —Байгал (буряадаар). «Эхэ нютаг». 20.55—... нууд. МОСКВА. 21.0... лан нойрсогты, ... 21.15—Кинофестиваль. ... рет коммуниста на ... баримтата фильм. 2... лаж. 22.00—Хүнгэн ... Европын чемпионат. ... виhаа дамжуулагдаха. —«На струнах, клавиш...

ПЯТНИЦА, 31

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35—«Лифт для промежуточного человека» — уран hайханай фильм. «Вопиющая справедливость»—4-дэхи үзэгдэл. 10.10—И. Л. Андронниковой хөөрөөнүүд. 12.15—«Аяншалагшадай клуб». 12.35—Н. Латинский наадаха (скрипкэ). 12.45—«16-тай ба дээшэ наhатайшуулда»... 13.30—Время. 17.15—«Обрести полноту бытия»—Хальмаг арадай «Джангар»гэжэ эпос тухай телеочерк. 17.40—«Хэрбээ таанадта...» 18.25—«Амаралта—спортын хаhа». 19.10—Г. Нягиин романснуудые Е. Димитриу гүйсэдхэхэ. 19.30—Время. 20.00 —Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 20.10—Мультфильм. 20.30—Уласхоорондын конкурсын лауреат А. Ковтун наадаха (баян). 20.45—«Приключения растений»—телевизионно фильм. 10-дахи сери—«Ургамал ба шоргоолзон». 21.10—Уянгата шүлэгэй долгин дээрэ. 21.20—«Лифт для промежуточного человека»—уран hайханай фильм. «Вопиющая справедливость»—4-дэхи үзэгдэл. 22.00—Время. 22.30—Коллаж. 22.35—МВД-гэй мэдээнүүд. 22.45—«Глембаи»—уран hайханай фильм. 3-дахи сери. 23.35—«Это было... было...» 23.50—«Взгляд». 00.35—ТСН. 00.50—«Хатар, хатар, хатар»—бальна хатар наадагшадай дунда дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Гамбургда үнгэргэгдэнэ.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.20—«Образ»—аха классай hурагшадта зорюулагдаhан уран зохёолой дамжуулга. 10.35—«Приключения в каникулы»—үхибүүдтэ зорюулагдаhан фильм. 4-дэхи сери. 12.05—«Когда-то в будильнике»—үхибүүдтэ зорюулагдаhан дамжуулга. 12.35—«Счастливый берег»—телефильм (Польшо). 14... —Забhарлалга. УЛА... 18.05—Мультфильмүүд... грамма. 18.45—«Бур... реографическа ... багшанартай уулзалга ... 17-ной дамжуулга ... 19.20—«Амар мэндэ, ...ли». 20.00—«Буряад hонин». 21.00—Амгалан ... согты, багашуул!». 21... лаж. 21.20—Бородинэй... жэтэ гүрэнэй квартет... церт. 22.15—Хүнгэн ... Европын чемпионат. ... виhаа дамжуулагдаха. Ф. Легер. «Граф Люк... —Москвагай гүрэнэй ... тын театрай зүжэг.

СУББОТО, СЕНТЯБРИИН 1
ЭРДЭМ УХААНАЙ ҮДЭР. ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ БҮХЭДЭЛХЭЙН ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35—«Эжы, аба бидэ гурбан». Хоёрдохёо гэшхэжэ ябаhан үхибүүн. 10.05—Хойто зүгэй арадуудай уран hайханай коллективүүдэй концерт. 11.05—«Партнер». 11.35—Кинофестиваль. «Тропинка, которая ведет к храму»—баримтата фильм. 12.10—Жэлэй дүрбэн саг. Сентябрь. 13.10—Национальна hайндэртэ — бэеэ дааhан байдалай соносхогдоhон үдэртэ. «Вьетнам—взлетающий дракон»—кинопрограмма. 14.10—Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 15.15—«Бурда моден» дурадхана. 15.40—Ханинарай уулзалга. 2-дохи уулзалга. 16.30—СССР-эй Гүрэнэй симфоническа оркестр ород болон совет композиторнуудай зохёолнуудые гүйсэдхэхэ. 16.55—«Прибалтика. Письма до востребования» — баримтата фильм. 17.45—Үхибүүдтэ зорюулагдаhан киноконцерт. 18.30—«Приключения растений»—телефильм. 11-дэхи сери—«Ученик колдуна». 19.00—Уласхоорондын hонин. 19.45—«Майский снег»—телевизионно уран hайханай фильм. 20.55 —«Хани барисганай харгы замууд». Польшын Зелена-Гура хотодо үнгэргэгдэдэг дуунай 26-дахи фестиваль. 22.00—Время. 22.30—СССР-эй правительствада. 22.40—«Возьми меня с собой»—уран hайханай фильм. 23.55—СССР-эй Гостелерадио ород дуунай хоорой академическэ концерт. СССР-эй арадай артист Н. Кутузов хүтэлхэ. 00.45—«Дэнгина-90». 01.45—ТСН.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15—РСФСР-эй хото городуудай телестуди. Татаар арадай «Рамазан» дуунай hайндэр (Казань). 10.00—«Сибирь на экране», «Восточная Сибирь» — киножурналнууд. 10.25 — «Несколько эпизодов из жизни двух сем... скве и Лондоне»—б... фильм. 11.15—«Май... —солдадай дуунай ... 13.15—Үхибүүдтэ зор... hан фильм. «Про ... Шапочку». 1-дэхи, 2-... ринууд. 15.30—«Сове... 18.00—«Под знаком ... дэхи, 2-дохи, 3-дахи ... 21.15—«Амгалан нойрс... гашуул!» 21.30—Ород... 22.00—Время. 22.30... 22.35—Хүнгэн атлетик... пын чемпионат Юг... дамжуулагдаха.. 00.05... нительный прибывает ... рой путь»—уран ... фильм. 1-дэхи, 2-до... нууд (Таджикфильм).

ВОСКРЕСЕНИ, 2

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Бултанда зорюулагдаhан спорт. 9.15—Ритмическэ гимнастика. 9.45 — «Спортлотогой тираж». 10.00—«Эртэ үглөөнhөө». 11.00—«Эсэгэ орондоо алба хэнэб». 12.00—Үглөөнэй сэнгэлгын программа. 12.30—«Түби дэлхэйе тойрон». 13.30—Элүүр энхэ байлга. 14.15—«Бултанда зорюулагдаhан педагогико». Арадай эрдэм hуралсалай талаар СССР-эй гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ Г. А. Ягодин телевизор харагшадай асуудалнуудта харюусаха. 15.15—«Удивительный китенок»—мультфильм. 15.25—«Петух на коньках»—фильм-концерт. 16.15—«Наадыш, ураалай гармонь». 16.45—«Үльгэрэй орондо». «Продавец снов» (уран hайханай фильм. Узбекфильм). 18.15 —«Политическэ хөөрэлдөөнүүд. 19.30—«Москва—Сиэтл» —хүгжэмтэ дамжуулга. 19.50 — «Приключения растений»—телевизионно фильм. ...сери — «Император... вателей», 13-дахи се... и тростник». 20.40—... дом»—уран hайханай ... 22.00—Время. 22.3... аад, хэтэ мүнхын юум... —«А» программа. Уотерс. «Стена».

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Бултанай эрхилхэ спорт. 9.15—Ритмическэ гимнастика. 9.45—«Спортлотогой» тираж. 10.00—Үхибүүдтэ дамжуулга. 11.00—«Эсэгэ орондоо алба хэнэ». 12.00—Үглөөнэй наада зугаагай дамжуулга. 12.30—«Аяншалагшадай клуб». 13.30—«Элүүр энхэ байлга». 14.15—«Хүгжэмтэ киоск». 14.45 —Перугай фольклорно ансамблиин концерт. Улаан-Үдэhөө дамжуулагдаха. 15.25—Уран шүлэгэй долгин дээрэ. 15.30—«Геннадий Гладков»—фильм-концерт. 16.20—Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд. 17.35—«Приключения растений»—олон серитэй эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 5-дахи, 6-дахи сери. 18.25—«Марафон-15». 19.55—Мультфильм. 20.25—«Дети Тайм-сквер»—уран hайханай фильм. (США). 22.00—Время. 22.30—Бельгиин телевидени совет экран дээрэ.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—«Зарядкада зогсогты!» 9.15—Мультфильм. 9.55—Шахтерой үдэртэ баримтата фильмүүд. 10.35—«Свадьба в лесу»—уран hайханай фильм. 11.40—Баримтата фильмүүд. 12.30—«Аяншалагшадай клуб». 13.30—«КВН-90». Донецкын политехническэ институдай ба Горьковско автозаводой командануудай уулзалга. 15.05 —«Экран» дээрэ 01 албан». 15.30—«Совет Росси»—видеоканал. 18.00—Уласхоорондын шэнжэлэл. 19.00—«Гэр бүлэ». 20.00—НБА-гай мэргэжэлтэ баскетболистнуудай дунда США-гай чемпионат. 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул!» 21.15—Футболоор СССР-эй чемпионат «Динамо» (Киев)—«Торпедо». 22.00—Время. 22.30—«Ошибка Тони Вендиса»—уран hайханай фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери. 00.40—Волейбол. В. И. Савинай дурасхаалда уласхоорондын мүрысөөн. Эрэшүүл.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

Кино, театрнуудта

Душанбинский государственный русский драмтеатр имени Вл. Маяковского (театр оперы и балета)

«Таинственный гость»—в 12, 10 миллионов франков, или женитьба молодого художника—в 10.

«Дружба»

Мультфильмы—в 9-40, «Собственными стараниями» (2 серии)—в 15, 21, «Мужчины-проказники»—в 11-10, 13, 17-30, 19-20.

«Родина»

Мультфильмы—в 10... ...тропе войны»—в 1... к Дню советского ...новечер «Киноэкран... «Бархан»—в 18-10, ...тельный киноколл... мом «Комедия о ... —в 20-30.

«Прогресс»

Красный зал —«... (Таинственные ду... 9-40, 12, 14-20, 1... 20.

Зелёный зал —«По... 40, 11-40, 13-40, 1... «Однажды в Аме... рии)— в 19-40.

«Октябрь»

Мультфильмы — в ... Конг»— в 11, 15-20... жив»— в 13-20, 16...

НАШ АДРЕС: 670000, УЛАН-УДЭ ул. Каландаришвили, 23

Телефоны редакции: редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора —2-68-08, зам. редактора —2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат —2-66-76; отделы: партийной жизни и пропаганды —2-60-91, 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, агропромышленный —2-64-36, 2-63-86; советского строительства и быта —2-69-58; культуры и школ —2-60-21, 2-57-63; информации —2-34-05; переводов —2-54-93; писем и селькоров — 2-67-81; корректорская—2-33-61; выпускающие—2-35-95; собственные корреспонденты: п. Баргузин —91-1-44, г. Северобайкальск — 35-73, п. Хоринск—55-6-90, г. Закаменск—31-61, п. Кырен—91-9-79 п. Агинское 3-40-69. Директор издательства —2-37-32, бухгалтерия— 2-33-77, вахта —2-56-62.

Газета выходит 300 раз в год. Объем 2 п. л. Индекс подписки газеты 50904

Газета отпечатана республиканской типографией Госкомиздата Бурятской АССР. Директор 2-40-45 Заказ № 93